

A váltság.

Az ú, n. második frankfurti theologus-nap konferencia-témája a váltság gondolata volt. A hét előadás, hozzászólások hónapokig foglalkoztatták úgy a tudományos, mint egyházi és társadalmi sajtót. Az itt közölt cikk a Theologische Blätter 1929. évi második számából való. Írója a halléi egyetem egyik újszövetségi professzora, Dobschütz, ki thézisekbe szedte össze mondani-valóját a problémára vonatkozóan. *Az Út* valamelyik évfolyamában volt arról szó, hogy a bibliai fogalmakkal „korszerű” prédikációkban nem szabad visszaélni, pl. nemzeti vagy társadalmi problémákra bibliai terminusokat kijátékosan, mint mondjuk beszélni a magyar nép „keresztjéről” vagy aradi Golgotháról, a szocializmus vagy akármilyen írás, párt „világmegváltásáról” stb. Ezek a thézisek világosan és határozottan beszélnek azokról a gondolatkörökről, melyek a váltsággal kapcsolatban szóbajöhetnek.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I.

Váltság! A theologusok azonnal kérdik: Mitől? Mi által? Mi végre? Paul Wernle mondta egyszer: „Jézus azért jött, hogy megváltson minket a theologusoktól.” Nem! nem kell mindjárt kérdezni, hanem legelőször is engednünk kell, hogy a szó és fogalom hasson reánk. A váltság már önmagában mond valamit, anélkül, hogy hozzáfűznök: mitől. „Krisztus váltságul lön nekünk.” I. Kor. 1—30. „Emeljétek fel a ti fejeteiket, mert elközelget a ti váltságtok.” Lukács 21—28. Az ujjongás szava ez, melynek kimondásakor tágul a kebel és hevesebben ver a szív. Egyike azoknak a fogalmaknak, mely magában foglalja az egész reménylett üdvösséget, annyi haj és oly sok kényszer között sóhajtozó emberek minden vágyának betöltését. A váltság a szabadság, az élet és üdvösség. Nem szabad leértékelni ennek a szónak és fogalomnak az érzelmi értékét.

Váltság, mitől? Itt még egyszer utalunk arra, hogy a szó gyakran jelenik meg minden közelebbi meghatározás nélkül. Épen mindattól váltság, amitől az ember megkötöttnek és elnyomottnak érzi magát; mindattól, amitől szabadulni szeretne. A zsidó gondolhat itt az idegen uralomra, mely alatt a szövetség kiválasztott népe méltatlan kényszerrel szenved, vagy a törvényre és annak rabbinisztikus megkettőztetésére, mely súlyos igaként épen a kegyesen fekszik. A pogány a fátum kényszeréből vágyik ki, a csillagok hatalma alól, melyek annak az időnek asztrológiai hite szerint meghatározzák a sorsot a maga egészében és minden egyesnek az életét. Az egyiket önbűne nyomja, a másik saját természetétől szeretne megszabadulni, rosszra való ösztönétől, szenvedélyétől, érzékiségétől. Akármi is legyen, amiből az ember szabadulni akar, itt áll: „Krisztus váltságul lön nekünk.“ Ezt a szót, mely általánosságban szól, nem lehet semmikép önkényesen korlátozni. Isten ajándékának az a csodálatos gazdagsága, hogy valóban képes az emberek minden epedését lecsillapítani.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Jellemző Jézusra, hogy minden nemzet-politikai gondolat, mely népét mozgatja és izgatja, a külsők: az idegen uralom lerázása, mint a belpolitikai: a nem kegyesek részéről, kik épen akkor uralmon ülnek, a mellőzés, nála teljesen elesik. Prédikációja nem politikai, nem is ökonomikus; tisztán vallási. Nála az ördög és gonosz lelkek uralmától való váltságról van szó, de nála is ehhez hozzázeng egy a törvénytől és halachától való váltságnak a gondolata, amikor üdvhívásában magához hív minden megfáradottat és megterhelte, mivel igája gyönyörűsége és terhe könnyű Máté 11. 28–30. Az Úrnak ez a szava a páli kijelentésnek felel meg: „A törvény vége Krisztus.“ Róm. 10. 4. Krisztus a váltságot hozza, ha betegséget gyógyít, ha halálból támaszt, váltságot hoz, ha bűnök boesánatát eszközli. Ritka a szó nála, túláradó mértékben van meg a tény.

IV.

Másképp van a dolog Pálnál. Nála erős váltságigényt érzünk. A kifejezést gyakran találjuk. Ez először is az eljövendő haragról szól I. Thess. 1. 10., tehát valami eschatologiai, mintahogy Izrael a váltságot politikai értelemben is eschatologiainak értette. Ez azonban a büntől, mint vétectől való váltság is, valami, aminek a keresztyén már most biztos tudatában lehet bensőleg. Jellemző, hogy Kol. 1. 14.-ben (Ef. 1. 7.) a váltság egyenesen a bűnök bocsánatában van megmagyarázva. A büntől, mint vétectől való váltság sokkal nagyobb szerepet játszik Pálnál, mint amennyit némelyek megengednek; pl. I. Kor. 15. 18., a váltságot a keresztyén állapot lényeges jegyeként veszi, a hit döntő hatásaként. Innen adódik, hogy a hit által való megigazulás tana, mely tulajdonképen a váltság gondolatának csupán egy más jogi felfogását szemlélteti, Pál gondolkozásában centrális és pusztán periférikus vitatan (Wrede ellen).

Emellett az is áll, hogy a váltság Pálnál a büntől való szabadulást is, mint hatalmat jelenti. Ebben az összefüggésben a váltság lehet a törvénytől való szabadulás is épúgy, mint szabadulás a testnek az uralmától. És itt is van a gondolatnak egy eschatologikus variánsa: a testtől való váltság Róm. 7. 24. Emögött áll a haláltól való váltságra való reménykedés, ami aztán ismét egyet jelent az örökkévaló, elmulthatatlan életre reménykedéssel. Ez különösen jellemző Pálra, hogy váltság épúgy van, mint lesz, a jelenvalóságnak a tapasztalata, s a jövődönnek a reménysége.

V.

Jézusnál úgyszólván teljesen hiányzik a váltságnak a fogalma, helyett erősebben kezd érvényesülni itt a szabadító (szótér) rokonfogalma. A fogalom a gnozistól jön és más a karaktere, mint a zsidóságban és azon a kevés öskeresztyén helyen, ahol előjön. Nem a goel, a nemzeti-politikai váltság értelmében, nem az eljövendő haragtól való megszabadító I. Thess. 1. 10., Filippi 3. 20., hanem a fényvilágból

leszálló Megváltó, aki összegyűjti az anyagba rekesztett, szét-szórt fényrészecskéket és felviszi magával a fényvilágba. Itt kapja a váltság gondolat először a kozmikus-természeti vonást, amely az őskeresztyénségben még egészen eltűnik, amely azonban a gnoziszól a nagyegyházi theologusok gondolkozásába átme gy. A váltság megistenüléssé lesz.

VI.

Két úton lehet a keresztyéninek a keresztyénség kivüli-hez való viszonyát meghatározni. Vagy: figyelünk a közösre, s akkor a keresztyéniben annak a betöltését látjuk, amit mindenütt, mint vágyat találunk. Ez a consensus gentium régi bizonyítéka, a logos spermatikos gondolata. A gondolatvilág, melyet Troeltschnél és sok másnál találunk, ezt uralja. Így aztán a keresztyénség minden váltságvállás között a legmagasabb fokú: az igazi váltságvállás.

Vagy: nézünk a specifikusan újra, arra, ami másoknál egyáltalán nincs meg és hangsúlyozzuk a páratlanságát. Ez volt többek között Rietschnek és iskolájának a módja. Ez odajuttat, hogy a keresztyénségnek, mint váltságvállásnak a karakterét lemondjuk. Váltságvállások a többiek, a keresztyénség valami más, — több. Ez nem fogható egy látszólag negatív, hanem csak egy pozitív fogalomba: Isten uralma, Istengyermekség, Istenközösség.

Az őskeresztyénségben csakugyan kevesebb a szó váltság-ról, mint más vallásokban. És mégis a gondolat ott van azokon a helyeken is, ahol e fogalom hiányzik.

Min két útnak lehet és együtt kell mennie. A keresztyénség valóban feleletet ad az emberek kérdéseire és mégsem pusztá felelet emberi kérdésekre, hanem Isten nagy kérdése az emberhez. Ők kérdik: „Hogyan találunk váltságot?” Isten kérdi az embereket: „Akartok kiengesztelődést velem?”

Fordította: *Járosi Andor.*

IGEHIRDETÉS — KULTUSZ.

A szekták istentisztelete.

Kevés eltéréssel minden szektának ugyanazon elveken felépülő liturgiája van.

Alapul a hetednapos adventisták istentiszteletét vettem, melyet jobban ismerek a többinél.

Istentiszteleteiknek három alkotó eleme van: Ének, ima, bibliai lecke. Mindhárom teljesen gyülekezeti jellegű. A vezető irányítja az istentisztelet lefolyását, de annak minden részében mindenki részt vesz.

Az ének ritnikus, pergő, szinte ragadja magával a kint hallgatókat is. Ezt úgy érik el, hogy az éneket minden hívő csaknem kívülről tudja, és énekeskönyvéből csak biztonság kedvéért figyeli. A többnyire földmives és kisiparosból álló hívek azáltal nyernek erre több időt, hogy minden más irodalmi terméket megvetnek az ige és ének kedvéért. Mikor egy vallásos ünnepélyre alkalmas verset kértem, egyik „szombatos“ atyám fia elővász egy énekeskönyvből kijáró lapot, mely az Adventisták énekeskönyvéből való volt és azzal nyújtja át, hogy „ennél szebbet úgy sem kapnék, ne is keressék mást.“ Természetesen tehát a nemzeti irodalom nem sok jót remélhet az ilyen szellem erősödésétől. Gyermeküket otthon kis korban tanítják ez énekekre és házi neveléssel végzik el azt, mit mi lelkész-tanítók és kántor végeziünk az iskolában. Sőt gyermekeik vallásóráinkra járnak s mindazt mit ott építünk a szülők lerontva saját elveik szerint tudják nevelni a gyermekeket. Ezért kicsiny gyülekezeteik a mi nagy gyülekezeteinket megszágyenyítő lelkes és hangos énekléssel töltik meg a környéket.

Énekeiknek nincs mindig megállapított helye és száma. Valahányszor a vezető erre felhívja a gyülekezetet énekelnek, és legtöbbször végig minden szakaszt. Énekelnek ima előtt, ima után, lecke előtt, lecke után, sőt az imádságok között is. Körülbelül azt a szerepet tölti be gyülekezeti szempontból mint az iskolai ének pedagógiai szempontból: ismét összehangolja a hívek lelkeit és felkelti az áhítatot, melyből egyesek már kiestek volna.

Az Ige a gyülekezeti életben alapvető fontosságú. Ige

által akarnak cselekedni mindent. Ezt teszik a szervezet, az egyházi megadóztatás, a szeretet és missziói munka alapjává. Legkisebb, vagy legnagyobb az Ige fegyverével küzd hitelve terjesztéséért, támadja különösen azt a gyülekezetet, melynek tagja volt. Ezért az Igét minden „testvér”-nek kötelessége lehetőleg minél jobban megismerni. Természetesen ezt lehetetlen elérni egy rövid istentisztelet keretein belül, hanem azt személyes tanulással, olvasással kell gyarapítani. Segítségül van ebben minden hívőnek a bibliai lecke-kalauz, melyet kötelessége megvenni. Ez évnegyedenként megjelenő 40 oldal terjedelmű fűzött könyv, (a 16 L. ennek már megveszik rendes árát, jövedelme külmisszióra van elszámolva!) melyre a hívektől előre beszédket az árát, ott a gyülekezetben. E fűzetben 13 szombatra egységes vezérgondolat körül elrendezett 13 tanítás van sűrű kérdésekkel, melynek végén a felelet bibliai locusnak megjelölésével van adva, melyet ki kell keresni, hogy a feleletet Ige által nyerje meg. Egy leckében 14—20 kérdés és legalább annyi bibliai utalás van a feleletekre.

Magyarozatul pedig az adventisták füzeteiben többnyire White E. G.-től vett idézetek vannak. Minden szombaton kijelölik és felolvassák a következő lecke igéjét. A hetet annak tanulmányozásával kell tölteni. A hívek 15—20-as csoportokba vannak osztva (osztályokba), melyeknek vezetője a gyülekezeti istentisztelet megkezdése előtt osztályát kérdezi, gyakorolja. Az üdvösség megszerzésének eredménye lévén, buzgón tanulják Isten Igéjét és ebben kiváló jártasságra tesznek szert. Gyülekezeti igehirdetésük csak az irányító, összefoglaló és kikérdező szerepét viszi, ahol a predikátor a lecke alapján ismételt és a beszédben is feltett kérdésekre a feleletet beszéd közben is kijelölt hívektől kérdi, kik sokszor meg sem keresve a kérdezett részt, kívülről mondják el. Kisebb gyülekezetekben ez meríti ki úgy a délelőtti, mint a délutáni istentiszteletet. Más természetű beszéd ritkán van és az sem „predikáció”, hanem bibliamagyarozat természetű, mely fűszerezve van bibliai idézetekkel. Ezeket az idézeteket beszéd közben a predikátor kikeresi és felolvassa, vagy felolvastatja.

A predikációról, szónoklatról felfogásukat a Pél. X. 19.-ben fejezik ki: „A sok beszédben elmaradhatatlan a vétek.” Zengő ére, pengő cimbalom, angyali nyelv, de amelyben nincs szeretet, nincs érték. Csak az érték, amely az Igét adja. Az Ige és az élet összefüggését keresik. Az élet kérdéseire bibliai feleletet, bibliai jövendölést, alapot; az Igére életből példát, amely bizony gyakran kieroszakolt magyarozat, erőltetett és hamis. Ez hő alkalmat nyújt kitalált önvallomásokra. Majd mindenik látta az Urat, majd mindenik számol be vele tör-

tént csodákról. Az igehirdetés ezeket a vallomásokat és bizonygyakran farizeuskodó példákat bizonyító erővel használja fel. Így lesz a szekta népe „álmokat látó és prófétáló” nép. Arra, hogy milyen erőltetett összefüggést keresnek élet és Ige között idézem egy kérdésüket az 1929. júl. 6.—szept. 28-ig kiadott „Bibliai Leckék” 12. lapjáról: „A teremtéstörténet mely szavaiban találhatjuk kifejezve a földnek napkörüli forgását?” felelet (1. Móz. 1. 14.) A dohányzás tilalmát az V. Móz. XXIX. 18-ban találják meg. Azon igyekezetük, hogy mindent a biblia *betűjével* magyarázzanak meg, nagyon sok együgyű, vagy fantasztikus értelmezésre vezetni őket. Ez azonban nem számít, az Igének tekintélye van, és nem akad, aki merné nem érteni az ilyen magyarázatot, mert ha volna, úgy az még nem „világosodott meg”, hogy megérthesse.

Ez a módszer természetesen bibliai ismeretszerzésre neveli a hiveket és ezzel csakugyan megszegyeníti hiveinket. A Bibliai Leckékkel pedig elérik azt, hogy képzett papok nélkül egyszerű predikátorok által képesek gyülekezeteik igehirdetéséről gondoskodni.

Az ének és igehirdetésben tehát a közösségi vallás erősen ki van domborítva. Mindkettőben az egész gyülekezet részt vesz és a közös munkának eredménye az épülés. Ezek éppen ellenkezőek a mi gyülekezeteinkben kialakult *gyakorlattal*. Nálunk — sajnos — az ének a kántor egyéni és hivatali kötelessége és csak segítik a hivek, ott igen. Az igehirdetés a lelkész hivatali kötelessége és ugyancsak igyekeznie kell a szívhezszóló szólamok gyártásában, vagy a helyi gyakorlati kérdések kidomborításában, ha azt akarja, hogy hivei figyelemmel kísérjék és ne aludjanak el.

Epen így fordított a helyzet az imádkozásban. Mi imádkozunk az egész gyülekezetért, amely imát közösen utánunk mondják esendesen. Közös szükségéért könyörög, közös javakért ad hálát a pásztor. Közös érzések nyernek egy ember által kifejezést.

A szekták *imájában* egyéni kérdések domborodnak ki. Hasonlatosan a Bibliaköreink imájához többen is imádkoznak, amelyre az egész gyülekezet „Amen”-nel felel. Az imádkozásokat a vezető kezdi el, melyben a „lecke” sikeréért könyörög. Ezután vagy felszólításra, vagy előre kijelölt sorrendben a hivek mondják el hangosan egyéni könyörgéseiket. Igaz, hogy sablonszerű kifejezésekkel vannak tele, de mégis egyéni. Imádkoznak ezen kívül egy-egy megtévedettért, bűnösért, kit névvel neveznek meg. Egy esetben a káromkodásról lévén szó egyik elpanaszolta, hogy mennyire megbotránkoztatja őt öreg édesanyja, ki egész nap zsimbel és közben károm-

kodik. Erre az egész gyülekezet imádkozott (a vezető előimádkozásával) a káromkodó öregasszonyért. Egy istentisztelet alkalmával 6—10 egyén imádkozik. Közben, egy-két verset is énekelnek.

Az istentiszteletet a nyilvános, de nem kötelező adakozás rekeszti be, mely minden szombat *délelőtti* istentiszteletnek kiegészítő része. Ez padonkénti, személyenkénti perselyezés-sel megy végbe. Utána hálaima van.

Az istentiszteletet a jövő szombati leckekijelölés és hivek számbavétele rekeszti be. Az osztályvezetők nyilvántartják a csoport tagjait.

Istentiszteleti sorrendjük alig tér el a régi liturgiánktól: Ének, — Fohász, — Ima, — Ének, — Tanítás, — Ima, — Ének, — Imádságok, — (közben folyik az adakozás) Áldás — és ének, — Leckekijelölés, — Pásztoráció. — De csak alkat-elemeire nézve kötött.

Istentiszteleti nyelvük a tagoktól függ. Abban a gyülekezetben, melyet figyeltem egy román ajku is van és az románul imádkozott. Mivel a történeti és ősi tradíciók iránt, mely a nemzeti vonás legélesebb tápláló gyökere, a szektáknak nincs érzéke, ez a testvériségi vonás a nemzeti vonások elszíntelenedésére vezet. Ez a testvéri érzés, bár bibliai alapu, mégsem tudja kiküszöbölni a politikai viszonyokból magyarázható tartozkodást és megalázkodást, annyira nem, hogy egyes vidékeken/számítanunk kell arra, hogy a szekták által elragadott hiveinket nemzeti szempontból is el fogjuk veszíteni. Egy szervezkedés esetén pedig bizonyára fokozódnék ez a hatása.

*

A szekták ismeretét szükségesnek látom arra nézve, hogy sikeresen védekezhessünk ellenük. Célszerű lenne tehát, ha lelkipásztor testvéreim tapasztalataikat közölnék nyilvánosan is. Sőt szükséges lenne irodalmuknak állandó megfigyelése is, — mert egyet nem lehet tagadni, a szekta kérdés egyre jobban egész anyaszentegyházunkat érdeklő kérdéssé válik.

Járay Márton.

A Heidelbergi Káté egy régi magyarázata.

Ursinus Zakariásnak, ki a Heidelbergi Káté készítésében tevékeny részt vett, sőt valószínűleg annak egész szerkezete tőle származik, s ki a heidelbergi egyetem dogmatika-professzora volt, halála (1583) után előadásából összeállítottak egy dogmatikai munkát *Doctrinae Christianae Compendium*¹ címen. Előadásait Ursinus a H. K. nyomán tartotta, annak rendszerét véve alapul, (vagy talán a saját dogm. rendszerét adván át a H. K. alkotására) s ezenkívül kátémagyarázatokot tartva rendszeresen a templomban, szintén sokat foglalkozott a káté magyarázásával. Ezért fentti munkájának is alcíme utal arra, hogy az kommentár a H. K. magyarázatához. E mű előszavában már hivatkozás van arra, hogy kész dogmatikai tankönyv Ursinus kéziratában nem maradt, sőt mikor többen kérték, hogy a H. K. felett írt kommentárát adja ki, állandóan visszaútasította avval az indokolással, hogy ezek nem érdemlik meg a napvilágot, tudósabb theologusoknak vannak „Loci communes“-ei, melyek jobbak és kielégitőbbek, mint az övé. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ursinus halála után azonban barátai és tanártársai kiadták a fent említett művet, rögtön a következő évben (1584), majd ennek alapján Pareus Dávid ugyancsak heidelbergi tanár a H. Káté feletti magyarázatait² adta ki. Mindkét munka fennmaradt kézírataiból és tanulmányainak feljegyzéseiből van összeállítva. A kátémagyarázat egy bevezetés (prolegomena) után, melynek egyik része az egyházzól, másik része a katechizmusról szól (ez a bevezetés a másik munkában is megtalálható) a káté kérdéseit magyarázza végig részletesen és alaposan. Különösen kitér fontos dogmatikai kérdésekre (Szentháromság, predesztináció, szombat stb.), de mindvégig

¹ *Doctrinae Christianae Compendium seu Commentarii Catechetici ex ora D. Zachariae Ursini, vere Theologi (qui Heydelbergae Catecheseos explicationem continuare solebat et iterare) diverse tempore ab ipsius discipulis excepti. Genevae. MDLXXXIII. 902. l.*

² *Corpus doctrinae Christianae sive Catechetarum Explicationum D. Zachariae Ursini. Opus absolutum D. Davidis Parei opera extreme recognitum, nunc autem emendatius et auctius cum indice triplice... adiuncta sunt. Heidelbergae. MDCXVI. 643. l.*

lebilincselően komoly és gyakorlati. Valószínű, hogy abban az időben kedvelt és használt könyv volt, ezt mutatja, hogy angol fordítása már nagyon hamar megjelent,³ s hogy a szintén közhasználatban volt Stehelin által írt „Catechizmusi Házi Kints“-nek is sok helye elárulja a magyarázat hatását.

Az Ursinus munkája különösen jelentős a Káté szövegében esetleg felmerülhető véleménykülönbségek eloszlátására, mert megmutatja az eredeti értelmezést, s minden esetre felhasználandó, ha egyházunknak sikerül a H. K. magyarázatát elkészíttetni.

Két részt mutatunk itt be belőle, egyet teljes szövegben, egyet vázlatban, megjegyezve, hogy a fordítás az angolnyelvű kiadás után készült, de az eredetivel összevettetett.

34. Kérdés: *Miért nevezed Őt Mi Urunknak?*

F.: *Mert Ő mind testünket, mind lelkünket a bűntől és a Sátán minden hatalmából nem aranyon, vagy ezüstön, hanem az Ő drága vérében váltotta meg és tette a maga tulajdonává.*

Itt két dolgot kell megfigyelniünk:

1. Milyen értelemben nevezzük Krisztust a Mi Urunknak?
2. Miért Ő a mi Urunk?

1. *Milyen értelemben Őr?* Őrnek lenni valami fölött azt jelenti, hogy joggal és hatalommal birni vagy isteni, vagy emberi törvényekkel valami vagy valaki fölött, hogy azt használjam, kényszerítsem s akaratom és tetszésem szerint avval rendelkezzem. Krisztus ezért a mi Urunk: 1) Mert hatalommal bír mindenben s rajtunk is, uralkodik mindenben s felettünk is különösképen, azaz úgy kormányoz és bír minket, mint az övéit, akiket saját drága vérében vásárolt meg. „Aki- ket nekem által, azok közül egy is el nem veszett“ (Ján. 17:12) „Senki ki nem ragadja őket az én kezemből.“ (Ján. 10:28.) 2. Mivel minden neki van alávetve s mi kénytelenek vagyunk Őt testünkben és lelkünkben szolgálni, hogy általunk dicsőíttessék: „Aron vétettetek meg, dicsőítétek hát Istent mind testetekben mind lelketekben, melyek Istenéi.“ (1. Kor. 6:20.)

³ *The Summe of Christian Religion* delivered by Zacharias Ursinus in his Lectures upon the Catechisme, authorized by the noble Prince Frederick throughout his dominion. Wherein are debated and resolved the Questions of whatsover points of moment, which have been or are controuersed in Divinitie. Translated into English first by D. Henrice Parrie and lately conferred with the last and best Latine Edition of D. David Pareus. Profesor of Divinity in Heidelberg. London. 1611. 4°. 1113 l. (Az angol kiadás szentírásbeli erősségekkel még megpótolva s helyenként a későbbi kiadások után bővítve jelent meg.)

Kérdés: Krisztus melyik természetére vonatkozik ez a szó: Úr? Felelet: Mindkettőre, épúgy, mint reá, mint Főpapra, Királyra s Profétára. Mert a Krisztus hármias testének nevei, a Krisztus javai, méltósága és bősége melyet reánk áraszt, az Ő egész személyéből származnak, nem a tulajdonságok közlése, hanem valósággal mindkét természete által. Mert Krisztus mindkét természetében akarja és munkálja a mi váltságunkat. Emberi természete lett váltságunk ára értünk való halála által, isteni természete adja és ajánlja fel ez árat az Atyának, s Lelke ereje által hathatósan munkálkodik bennünk, megszentel, kormányoz, megtart és véd ellenségeink ellen, s teszi mindezt úgy, hogy emberi természete résztvesz ebben és legkomolyabban akarja ezt. Krisztus tehát a mi Urunk nemcsak istenségére nézve, mint aki teremtett minket, hanem ember voltára nézve is, amelyben bennünket megváltott. Krisztus, úgy is, mint ember, Úr angyalok s emberek felett.

II. *Miért és milyen okból Krisztus a mi Urunk?* Krisztus Urunk: 1. *a teremtés és kormányzás jogán.* Ezen uralomról így szól: „Mindent nekem adott át az én Atyám.“ Mert általa és benne teremtettek mindenek, és az Ő hatalmas igéjével, azaz szabad tetszése és akarata, vagy gondviselése által tartatnak fenn és kormányoztatnak s ami jó van bármely teremtményben, teljesen és kizárólag csak tőle származik. Az Ő uralma általános, mely minden teremtményre kiterjed, még az ördögökre és gonosz emberekre is, bár reájuk nem úgy, mint reánk; mert a) minket örök életre, azokat megsemmisülésre teremtette; b) az uralom, melyet Krisztus a gonoszok és ördögök felett gyakorol, abban áll, hogy rendelkezik felettük, kifejti hatalmát felettük, megköti ellenségeit: azaz hatalma van az ördögök és gonosz lelkek felett, hogy azt tegye velük, amit akar, úgy, hogy akarata és tetszése nélkül még meg sem mozdulhatnak s ha akarná, meg is semmisítheti őket, mint az evangéliumban a megszállott ember története bizonyítja. Megengedi nekik, hogy Lelke kegyelmét tőlük megvonva, hanyatt-homlok rohanjanak a bűnbe és örök pusztulásba. Velünk is tehet hatalma következtében, amit akar, mégis vezérel és legeltet bennünket, mint nyáját és saját népét, akiket vérén vásárolt, kormányoz és vezet Lelke által, szívünkben hitet és engedelmisséget ébreszt, hogy néki kedves dolgokat cselekedjünk, így védelmez az ördög és a bűn minden kísértései ellen, hogy soha tőle el ne essünk. Ezért Urunk nekünk másképen, mint az ördögöknek és elveszetteknek.

2. *Urunk a megváltás jogán.* Mert egyedül Ő, lefizetvén értünk a váltságdíjat, váltott meg a Sátán hatalmából. Lel-

kével ujjá szül s arra indít, hogy neki szolgáljunk, s ebben a szabadságban, melyre érdeme és hatalma által emelt, megöröz bennünket külső és belső ellenségeink ellen egészen végig s feltámadván a halálból, véglegesen megszabadít minden büntől és nyomorúságtól s örök üdvösséget és dicsőséget ajándékozik. A megváltásunk módja is drága, mert nagyobb dolog, hogy vére által váltott meg, mintha kincsekkel tette volna azt. Ezért legnagyobb joga van, hogy birjon bennünket. És mivel ő megszabadított és megmentett, nyilvánvaló, hogy mi az ő szolgálói vagyunk s csakugyan úgy is van; mert természet szerint a Sátán szolgálói és rabjai lévén, akinek rabságából Krisztus bennünket kimentett, azért most a Krisztus szolgálói vagyunk; mivel természet szerint neki ellenségei voltunk, s megérdemeltük, hogy Ő elpusztítson. Ő mégis megtartott és megszabadított.

3. *Urunk a megvédelmezés jogán*, mert Ő védelmez bennünket mindvégig s oltalmaz az örök életre, megvédelmezvén testünket ellenségünktől, lelkünket pedig a büntől. Mert azt, hogy megtart, nem csak úgy kell érteni, hogy először szabaddá tett az ördög hatalmából, hanem úgy is, hogy állandóan örködik felettünk s minden jótéteményeit reánk kiárasztja. Erről a hatalomról maga így szól: „Senki el nem veszett közülük”, (Ján. 17:12.) és „senki ki nem ragadja őket az én kezemből”, (Ján. 10:28.). A gonoszokat a pusztulás ítéletére tartja s csak testüket védelmezi.

4. *Urunk, Isten rendelkezése folytán*, mert az Atya arra rendelte az Igét és személyében a Krisztust, hogy általa munkálkodjék mindeneket égen és földön. Mert Krisztus nem csak azért Urunk, mert megváltott bennünket, mert megszabadított ellenségünktől s Isten ellenségeiből bennünket az Ő gyermekeivé tett, hanem, mert az Atya bennünket neki adott, Őt pedig nekünk úgy mutatta meg, hogy legyen a mi Fejedelmünk, Királyunk, Fejünk, mi pedig az Ő öröksége: „Őt tette mindennek örökösévé.” (Zsid. 1:2.) „Minden, amit nekem ad az Atya, énhozzám jő.” (Ján. 6:37.) „Tiéid valának és nékem adta azokat.” (Ján. 17:6.) „Ezt Isten fejedelmé és megtartóvá emelte jobbjával, hogy adjon az Izraelnek bűnbánatot és bűnöknök bocsánátát.” (Gal. 5:31.) „És mindeneket vetett az Ő lábai alá és Őt tette mindeneknek föltte az anyaszentegyház fejévé.” (Ef. 1:22.) Így, amint Ő sokkal kiváltképpen való Urunk, mint bárki, mi is nagyobb hűséggel és engedelmességgel tartozunk neki, mint bárkinek. Mert bár Ő olyan Úr felettünk, hogy mindent tehet velünk, amit akar, Ő hatalmát mégis csak a mi üdvösségünkre használja. Mert az Urtól naponta több és kiválóbb adományt kapunk, mint

bárkitől a világon. Ezért naponta el kell ismernünk a Krisztus felettünk levő hatalmát. Ez az elismerés *a)* a Krisztus jótéteményének elismerése, mellyel Urunkká lett s bennünket, az Ő ellenségeit ilyen áldott és gyümölcsöző szabadságra vezérel, *b)* elismerése a mi kötelezettségünknek és iránta való tartozásunknak. Mert mivel Krisztus ilyen kegyelmes Urunk, mi is szavainkkal és egész életünkkel szolgálainak kell vallanunk magunkat, s hűséges alázattal és engedelmisséggel kell lennünk hozzája mindenekben, hogy általunk örökké magasztaltassék.

Mit jelent hát ez az artikulus: Hiszek Jézus Krisztusban, mi Urunkban? Három dolgot kell itt megjegyezni: *a)* *Hiszem, hogy Krisztus Úr.* Nem elég azonban csak azt hinni, mert hiszen a Sátán is Úr, de nem mindenek felett és nem mi felettünk, amint Krisztus mindnyájunk Ura. *b)* *Hiszem, hogy Krisztus mindenek Ura és a mi Urunk.* Még ezt hinni sem elég. Mert az ördögök is Uruknak vallják Krisztust, aki felettük is uralkodik. *c)* *Hinni Krisztusban a mi Urunkban,* vagyis úgy hinni Krisztust a mi Urunknak, hogy Őbelé helyezzük bizalmunkat és reménységünket s teljesen meg vagyunk győződve, hogy általa teljesen szabadok vagyunk minden gonosztól s védve minden ellenségeinktől s ezt kell különösképen hinnünk. Mikor tehát azt mondjuk: hiszünk a mi urunkban, hisszük 1. hogy az Isten Fia, Krisztus minden dolgok teremtője s ezért hatalommal bíró felettünk s Ő minden teremtmény felett. „Minden, ami az Atyáé, az enyém.“ (Ján. 16:15.). 2. De különösképen Ura az Ő Egyházának, melyet saját drága vérében váltott meg, s Szentlelkével megőriz. 3. hiszem, hogy én magam az Ő alattvalója vagyok akit, miután az ördög hatalmából kiszabadított, hatalmasan megtart, kormányoz, iránta engedelmessé tesz, végül örök dicsőségében részesítet: vagyis hiszem, hogy mindmáig Krisztus által és a Krisztus számára tartattam meg s ezután is megtartatom az örökkévalóságig s végül, hogy hatalmát mint minden teremtmény, úgy én felettem is, az én üdvösségemre és az Ő dicsőségére használja.

54. Kérdés: *Mit hiszek a közönséges keresztyén Anya-szentegyházról.*

Felelet: *Hiszem, hogy az Isten Fia, világ kezdetétől fogva világ végezetéig, az egész emberi nemzetségből, Szentlelke és Igéje által, magának az igaz hitben megegyező, örökéletre elválasztott sereget gyűjt, azt oltalmazza és megtartja, és hiszem, hogy ennek a seregnek én is élő tagja vagyok és mindörökké az maradok.*

(A magyarázat vázlata:)

I. *Mi az egyház?* Az egyház Isten gyülekezete, mely nem véletlenül, vagy ok nélkül gyült össze, hanem melyet Isten szava hívott ki, az Ő Igéjével, azaz az evangélium szolgái által, a Sátán birodalmából, hogy Isten Igéjét hallgassák és befogadják.

II. *Hányféle értelemben lehet egyházzól beszélni.* Beszélhetünk *hamis* egyházzól, ezt tulajdonképen nem is lehet egyháznak nevezni, és *igazi* egyházzól. Ez utóbbi *diadalmas-kodó* egyház, mely végső diadalát a feltámadás után üli és *harcoló* egyház, mely Krisztus zászlaja alatt harcol a bűn, világ és Sátán ellen. A harcoló egyház, vagy *látható*, mely az Isten törvénye szerint élöket is és gonoszokat és képmutatókat is magában foglalja, vagy *láthatatlan*, mely csak a kiválasztottakat foglalja magában, ez a szentek egyháza, ez előttünk rejtve van s tagjait világosan meg nem ismerhetjük.

Továbbá az egyház egyetemes és részleges. Az *egyetemes látható* egyház azok társasága, akik, bárhol lakjanak is a világon, az igaz hitet vallják, a *részleges látható* egyház a hivek egy helyen való közössége. A *láthatatlan egyház* is *egyetemes*, mert időre és helyre tekintet nélkül magában foglalja a választottakat, de *részleges*, ha az egy helyen lakó választottakról szól. A látható és láthatatlan egyház között különbségek vannak. A láthatatlan egyház a láthatóban rejlik, mint az *egésznek* részlete.

III. *Az igazi egyház jelei:* 1. A törvény és evangélium igaz, romlatlan s Isten szerint értelmezett tanának vallása. 2. A sákramentumok helyes használata. 3. Az igaz tannak való engedelmesség vallása. — *Ellenvetések:* a) Az egyh. életében nagy tévelygések voltak minden időben. Felelet: 1. De nem volt olyan idő, mikor a fundamentum meg ne maradt volna, melyre némelyek aranyat, mások fát stb. építettek. 2. Az egyház nem védelmezi a tévelygéseket úgy, hogy azok nem is állhattak fenn sokáig. b) Sok egyházban az egyház harmadik jele elhomonálysodott, bár az igaz tan megvan. Felelet: 1. Mégis sokan vannak az egyházakban, akik engedelmeskednek Isten törvényének. 2. Nincs az egyháznak olyan tagja, aki amellettt volna, hogy a bűn fenntartandó. Szükséges azonban, hogy az egyház e harmadik jele is meglegyen.

IV. *Miért nevezzük az egyházat egynek, szentnek és községesnek?* 1. Az egyház *egy*, nem mert tagjai lakóhelye, sem azonos szokások és ceremoniák azonosak, hanem mert megegyez a hitben és tanban. Az egyház *szent*, megszentelte Isten a Krisztus vére által, nem abban az értelemben, hogy tökéletes, hanem a) mert Krisztus igazsága neki tulajdonít-

tatik, b) mert a Szentlélek az egyházat tisztítja a bűntől, c) mert Isten szolgálatára és dicsőségére rendeltetett. Az egyház *közönséges* (catholikus) a) hely szempontjából, mert az egész világos el van terjedve, b) idő szempontjából, mert öröktől fogva örökké egyetlen egyház van, c) tagjai szempontjából, mert minden nemzetiségű és foglalkozású embert magában foglal. — Az egyház *egy* minden korban és időben, mert a) az egyház öröktől fogva volt. Ábrahám elhívása előtt már meg volt Isten igaz tudománya, s Melkizédek már akkor a magasságos Isten papja volt, b) mert az egyház örökké lesz. Így az ószövetségi és újszövetségi egyház egy és ugyanaz. — A pápistáknak az a tanítása, hogy az egyház nem tévedhet igaz ebben az értelemben: a) az egész egyház nem téved, ha némely tagjai tévednek is, b) nem téved mindenben, ha téved is némely tanban, c) nem téved a fundamentumban.

V. *Miben különbözik az egyház a földi államoktól?* 1. Ezek különböző helyeken és időben vannak, az egyház pedig van helyre és időre tekintet nélkül. 2. Ezeknek több fejük és uralkodójuk van, az egyháznak egy Feje van a mennyben. 3. Ezeket törvényekkel kormányozzák, az egyházat a Szentlélek és Isten Igéje vezeti. 4. Ezek külső engedelmisséget kívánnak, az egyház belső és külső engedelmisséget. 5. Ezek csinálhatnak új törvényeket, azt büntetésekkel rákényszerítik az emberekre, az egyház Isten igéjéhez van kötve, melyhez ember egy szót sem adhat. 6. Ezek testi és anyagi büntetéssel kormányoznak, az egyház Isten ítéletével büntet. 7. Az egyházban mindig vannak választottak és szentek, a földi országokban nem mindig vannak.

VI. *Miben különbözik az egyház az emberiség többi részétől?* Háromféle ember van. 1. Olvajok, akik nyíltan ellenségei az egyháznak és idegenek attól. 2. mások, akik hivattak, de nem hatékonyan. ilyenek a képmutatók, vallják a hitet, de igaz megtérés nélkül. 3. mások, akik hivattak hatékonyan, ezek a választottak. E különbség oka hármas: 1. Isten elhívása, aki szabadon választ némelyeket, 2. Isten Fia, aki Isten ez akarátát a Szentlélek által keresztülviszi. úgy, hogy a választottakat megváltotta, 3. Isten igéje, mely hirdettetik.

VII. *Lehet-e üdvösség az egyházon kívül?* Nem lehet: 1. mert az egyház nélkül nincs Megváltó, tehát váltság sincs: 2. mert akit Isten örök elválasztásában részesített annak adja az eszközöket is; akiket tehát kiválasztott. ha még nem tagjai is a látható egyháznak, haláluk előtt Isten ebbe bevezeti őket. Ezért azt tartjuk, hogy a csecsemők, akik az egyházban születtek, az egyházból valók.

I. L.

Fosdick E. H.: A szolgálat értelme. Fordította: Dr. Victor János. Budapest. *A Magyar Evangéliumi Diákszövetség „Szövétnék” kiadása.* 1929. 347 l. Árú 4.40 P.

A már magyarul megjelent két Fosdick-könyv után (Az imádság értelme, A hit értelme) ez a munka befejezi a keresztyén élet e három nagy eszközéről, a hitről, imádságról és szolgálatról szóló fejtegetéseket. A munka nagyjából ugyanazou módszerekkel dolgozik, mint a szerző több ilyen munkái (A Mester jellemét is ideértve) és ugyanaz a célja is: a keresztyén életben utmutatást adni azáltal, hogy annak a három megnyilvánulási ágban felmerülő problémáit veszi vizsgálat alá. Nem tudományos módszerekkel dolgozik és nem tudományos rendszert ad. Adva van egy világ, melyben a keresztyénség szolgáló karaktere és munkája óriási módon megnehezedett, de óriási módon szükségessé is vált. Előszavában hivatkozik is a szerző arra, hogy a szolgálat kérdésében csak úgy lehet írni, ha szem előtt tartjuk azt a kort, melyben élünk, mert bár maga a szolgálat ténye mindig ugyanaz, alkalmi, kérdései, nehézségei függenek azon kortól és egyéntől, melyben az az egyén és az a keresztyénség él.

A munka a szolgálat kérdését 12 fejezetben tárgyalja. *A szolgálat és keresztyénség* c. fejezetben megállapítja, hogy a mi keresztyénségünkben a szolgálat hiányzik, külső dolgokra helyezük a súlyt, önzővé lesz a vallásunk, pedig az igazi keresztyénség a szolgálatban fejeződik ki. *A haszontalanság veszélye* ezért fenyegeti azokat, akik nem akarják életük erőit Istennek átadni, nem érdeklődnek mások iránt, kényelemszeretők, más kérdéseibe nem akarnak avatkozni, elfojtják erőiket, helytelen útra fordítják, vagy a léhaságban merülnek el. Krisztus előtt csak az értékes, ami és aki szolgál. Ebben van a személyes és szociális keresztyénség oldalai egyensúlya. *Az erősek és gyengék* együtt élnek e világban, ezt az együttélést a vallás teszi lehetővé, mely az erősekre a gyöngék terhei hordozását bizza, azok ebben találják létjogosultságukat, meri önmagát senki sem tarthatja erősnek. *A bővölködő élet* titka tehát nem az elzárkózás, a magunk kielégítése, hanem a mások számára való átadás, saját erőinknek másoknak való átadása, ami ha nem történik, saját magunk vesztét okozza, mert elveszti életünk azt a jelentését, mely annak tartalmat ad. Ezért fontos a szolgálatra az *Önmegtágadás*, mely a bűn elvetését, életünknek Isten országára való összpontosítását, takarékoságot, a reánk váró külön szolgálat megtalálását, a családi élet átszentelését kívánja, melyek mind mélyly és áldottá teszik életünket. Vannak, akik e helyett az *Igazságosságot* ajánlják a mások iránti megatartás mértékéül, de a Jézus igazságossága épen a szolgálatot és áldozatot kívánja. *A szolgálat apró ellenségeit* sorolja fel a következő fejezet, mint az okvetelenkedés, leereszkedés, magunk tisztántartásáról való elfeledkezés, fanatizmus, divatcsinálás a szolgálatból, érzélgősség, diesvágy; az, hogy a jószándékot, nyájasságot elégnék tartjuk, elkedvetlenedünk, elesüggedünk erőink kiesiny-

ségén. A szolgálat a *Munkaközösségben* talál legtöbb alkalomra, melyekben fel kell keresni a rendszeres alkalmakat, egyházi, nemzeti és nemzetközi viszonylatokban, nemcsak egyén és egyén között, hogy minden közösséget a szolgálat alkalmának nézzünk. *A szolgálat új formái* között felsorolja, hogy minden szükségét meg kell látni, a tudomány eszközeit, népközösségek formáit, világgazdasági erőket kell itt sorompóba vinni s e tekintetben az elmaradottság, mely az új formákat nem látja meg, a szolgálat ellensége. Van azonban egy *Nagy akadály* ebben és ez az, hogy a szolgáló lélek szembekerül az egyén és világ gazdasági törekvéseivel. A keresztyénséget nem lehet kizárni a világ gazdasági kérdései megoldásából, szolgálni lehetetlen a pénz Isten rendelkezése alá bocsátása nélkül. A szolgálat kérdésében nagyon jelentős *A hála motívuma*, mert minden igazi szolgálat egyetlen motívuma a hála azért, amik rendelkezésünkre állanak, pedig semmit sem tettünk értük. Végül a *Győzelmes személyiség* az, akinek e szolgálata a vallásban gyökerezik, s a hit jelen van a szolgálat minden mozzanatánál. Esményi világnézetet ad, megszabadít a hitetlenkedéstől, eredményre vezet, reménységet ad a győzelemre. Ilyen hívó győzelmes személyiséggel kell megajándékozunk a világot. A szolgálat értelmét, jelentését a ker. életben, megkapóan domborítja ki ezekben a könyv.

Fosdick minden könyve érdemes az elolvasásra és tanulmányozásra, bár egész gondolkozásában jellegzetesen amerikai, s a keresztyén élet kérdéseit inkább szociális vonatkozásaiban nézi, azt olyannak tekinti, amelyet az ember maga alakít, a kezében van. A bűn súlyát és mélységét is különösen ezen az oldalon látja és tünteti fel, egész gondolkozásában az az alapelv látszik kiemelkedni, hogy a ker. élet mértékét szociális teljesítményeiben keresse. Krisztus személyiségében inkább példát lát, kinek történeti megjelenése eseményeihez és cselekedeteihez akarja szabni a ker. élet alakítását, s nem emelkedik ki fölé a világosán a Krisztus megváltó és megszentelő hatalma. Bármilyen esábitó és a mai emberhez szabott érv is az a gondolat, hogy a vallás annyit ér, amennyit szolgál, amennyire előbb viszi az emberiséget, ez a gondolat csak a felületen mozog, ha összehasonlítjuk a hit igaz református felfogásával. Természetesen ebben két meghatározó körülmény irányítja a szerzőt, az egyik a baptizmus, mely felekezeti a hitfényében és a Szentléleknek a ker. ember élete irányításáról alkotott felfogásában sohasem tudott elég mélyre szállani és alapjában mindig a cselekedeti kegyesség, az embertől is függő üdvösség gondolata lappang, a másik amerikai volta, mely elég kísértő arra, hogy egy pragmatizmusra hajló gondolkozással a ténylegességet, a láthatóságot ismerje el egyetlen kritériumul a ker. élet számára és avval mérjen mindent, mennyire képes az életet befolyásolni. Ezekben különböző ugyan felfogása a mienktől, viszont nem lehet eléggé kiemelni azt a képességét, hogy a ker. élet kérdéseinek apró nehézségeit, problémáit sokoldalúságát, gyakorlati megvalósítása ágait nagyon élesen látja. Azt mondhatnánk, hogy épen a fentebb mondottak miatt, az amerikai szem látja világosan azt az ellentétet, ami a ker. hit és ker. élet között olyan fájdalmasan fennáll, mert látása az élet gyakorlati kérdései iránt ki van élesedve. Ezért a könyvben épen ezek a fejezetek (pl. A szolgálat apró ellenségei, A nagy akadály stb.) a legjobbak.

A könyv úgy magántanulmányra, mint vallásos összejöveteleken, bibliaórákon való feldolgozásra nagyon alkalmas, és megszerzését melegen ajánljuk.

I.

The Record of the United Free Church of Scotland. (Az Egyesült Skót Szabad Egyház Szemléje.) 1929. január—június. Ez az egyik legjelentősebb angolnyelvű egyházi lap, melyet a skót reformátusság egyik törzsegyháza, az *United Free Church of Scotland* (Egyesült Skót Szabad-Egyház) ad ki, *W. P. Livingstone* szerkesztésében, havonta egyszer (nyáron is), 64 oldalon, képekkel, tetszetős kiállításban és pedig valamennyi egyháztagja (534.950 úrvacsorával élő) számára, közel 143.000 példányban. *Ideális gyűlekezeti lap* olyan értelemben, hogy a hatalmas egyház minden egyes tagjához szól, úgy, mint egyetlen család tagjaihoz. Nívós, de nem valami intellektuális felső tízezer szájaire szerint, ahogy nálunk a nívót értelmezik, hanem olyan értelemben, ahogyan nívós bárkinek kezében a Biblia, mégis mindenki megértheti. Külseje vonzó, tartalma súlyos. Egyházának hivatalos lapja, *minden hivatalos szírázság nélkül*. És nemesak a papoknak szól: a hónap első vasárnapján ott van tetemes példányban a templom bejárójánál s mellette egy persely a minimális ár (4 lei) számára, hogy bemenetelkor-kijövetelkor minden hívő megvehesse magának, ha nem kapja postán, mint előfizető.

E félesztendő lapanyagát uralja és meghatározza a két nagy református skót egyház: a *United Free Church of Scotland* és a *Church of Scotland* egyesülése, melynek előkészítése már évek óta folyt, a múlt év végén azonban az utolsó lépésig jutott. Az unió létre is jött, 1929. május 24-én.

A januári szám vezető-cikke (Az újra-egyesülés éve) már erre tekint ki, amikor megállapítja, Isten iránti hálaadással, hogy az *egy egyház* (egy akol) felé közeledik. Foglalkozik a rádió közvetített istentisztelet kérdésével, megállapítván, hogy e téren a sok hallgató miatt elodázhatatlan a kérdés olyatén rendezése, hogy a rádióra adott prédikáció a láthatatlan hallgatóságot is vegye tekintetbe s hozzájuk is beszéljen, vagy egyenesen és kizárólag csak nekik. A havi jegyzetek honlokterében újra az egyesülés kérdése áll. A megegyezés alapja és terv a két egyház vezetői előtt áll, döntésre. Egy híradás közli, hogy Afrikában a misszionáriusok ötvenéves lapja, a „Livingstonia News“ („Livingstoniai Hírek“ — Livingstonia a nagy Livingstone által először bejárt Közép-Afrika) megszűnik, hogy helyét adjon egy bennszülött-nyelvű ker. lapnak. Rövid, mélyenjáró felhívást olvasunk ezután, melyet az egész egyházhoz intéz az ezidei *moderator*, *J. Harry Miller*. Előre látja, hogy 1929 történelmi év lesz s az egyesülés előtt *imára hívja fel* testvéreit. A régi sok felekezetre való szakadást úgy fogja fel, mint az Úr hívását a pusztába, a mostani egyesülést, mint az Ő hívását haza, az Igéret földjére. Isten akarja az egységet, hogy gyermekei teljesebben cselekedhessék akaratait. Ezután nyilatkozatokat látunk, melyekből kitűnik, hogy vannak ellenzői is az uniónak, de nagyobbreszt belenyugodva a többség akarataiba. Két cikk is szól az egyház pénzügyeiről, az egyiknek végén közölve az egyházat fenntartó Központi Alap folyó állása. Állandó rovata van a lapban *Dr. Donald Fraser*-nek, a külmisszió anyagi ügyei vezetőjének. Beszámol a gyűjtésekről, változásokról a misszió körében. A kis cikkek közt találunk egyet, mely megmondja, hogyan imádkozzanak a hívek az egyházi unióért. Állandó rovat szól rólunk, akik Európában, a „Kontinensen“ élünk. Így megírja pl., hogy egy jugoszláv rendelkezés tíz baranyai ref. magyar iskolát államosított, megtiltva bennük az anyanyelv használatát. Egy vasárnapi isk. vezető egy gyermekek számára való virágjátékot közöl. A gyarmathirekből

megtudjuk, hogy Dél-Afrikában nagyon sok benszülött gyülekezet van pásztor nélkül s az egyházi vezetők benszülöttek képzetére theologia felállítását sürgetik. Kanada és Ausztrália kívándorló angol papokra vár. „Az ifjúság birodalma” c. rovatának rovatának már fejléce is (egy fehér és egy néger gyerek képével) jelzi az érdeklődést az egész világra kiszélesítő tendenciát. Állandó rovat közli a lelkészi meghívásokat, beiktatásokat, halálozásokat, változásokat.

A februári szám vezetőcikke ismét az unió felé fordítja a figyelmet, leszámolva ezúttal az ellenvetésekkel. A havi jegyzetek közli, hogy e tárgyban ebben a hónapban szavazzanak a gyülekezetek. Érdekes jelenségként olvassuk a Bibliatársulat híret, hogy felhívja a glasgowi iskolák útján az ottani szegény gyerekeket, hogy vegyenek leszállított áron Bibliát maguknak, 12,512 Bibliát vettek a gyermekek. Fontosabb könyvekre itt hívják fel az olvasók figyelmét. Majd a jeruzsálemi nemzetközi missziói konferenciával, annak hírlapi visszhangjaival foglalkozva megállapítja, hogy a külmisszió ma csaknem mindenütt válságba jutott s a nyugati vezetésről, mint Kinában, lassankint mindenütt le kell tenni.

Rádió és vallás címen a Brit Rádió Társaság főigazgatója ír s védelmébe veszi a rádió közvetített istentiszteletét. Állítja, hogy ezúton sokhoz eljut az evangélium, akit másként nem lehetett volna elérni. Talán egy-kettő elmarad miatta a templomból, de ezeket hoz be másfelől. Végül olyan hatalmas és általános megújulásra lehet általános eszköz, amilyenre még nem volt példa. Dr. R. Forgan, a Külmissziói Bizottság megbízottja, Csel. 2:17-et („Fiaitok és leányaitok prófétálni fognak”) írva cikke fölé, érdekes elmélkedést ad a missziói elhivatásról. Abból a tényből indul ki, hogy most kibocsátott 9 misszionárius közül 6 került ki parokiáról vagy misszionárius-családból, az ezidőszerint misszióban levő 614 közül pedig több, mint 200. Bár a kegyelem nem örökölheto, mégis pap- és misszionárius családok gyermekei többnyire előljárnak az Úr szolgálatában. Régi skót tradíció, hogy a családból legalább egy legyen pap vagy hittérítő. Megragadó néhány sort ír egy névtelen lelkésznő a rendszeres adakozásról, bizonyosságot téve róla, hogyha Isten országáért áldozunk elsősorban, ámulva fogjuk tapasztalni, hogy Isten milyen csodálatosan gondoskodik rólunk.

Dr. A. Philip az egyház kontinensi (európai) munkájának történetét adja. E munka százéves. Ott kezdődik, amikor 1824-ben egy skót azt írta Rómáról: „Egy nagy színház ez, ahol az ember kiállítja erejét és gyengeségét, megpróbál mindent Isten nélkül — megpróbál épen vallásos lenni Isten nélkül.” 1829-ben már a pápa be akarja záratni a római angol templomot. S még 1860-ban is annyira nehéz valamit dolgozni, hogy pl. egy Rómában meghalt református angol nőnek a sírjára a kormány nem engedte felírni ezt, hogy „Boldogok a halottak, akik az Urban halmak meg.”

Mégis ma már 11 országban közel 30 állomáson végez evangélizáló munkát az egyház Kontinentális Bizottsága.

Első olaszországi központja Leghorn lett (1842 óta), ahol kikötő város lévén, sok skót megfordult, majd Stewart, egy ottani missziós lelkész, a katolikus olaszok közt bibliakört szervezett. A pápa persze mindenféle módon küzdött ellene, meghurcolták, lakásával szemben kémőrséget állítottak fel. Egyszer 3000 Bibliáját elégették. De 1874-ben Prochet olasz valdens pap így nyilat-

kozott: „Nem tudok Önöknek Olaszországban írást mutatni a Stewart nevével, de mutathatok 20.000 élő szívet, amelyekben ott van ez a név kitörülhetlenül.“ A római állomás története hasonló. 1870-ig csupa küzdelem papával, állammal. Ezután már sok rómainak kezébe kerül a Biblia a skót misszió útján. És csaknem ez a története a többi állomásoknak is (Flórencz, Málta, Montreux, Lisszabon, San Remo, Budapest, Génua, Nápoly, Lausanne). Felmérhetetlen jelentőségű a munka, amit végeznek elsősorban brittek között. A kontinentális munkához tartozik a tanulmányútra jövő európai theologusok ösztöndíjazása (1900 óta 102, közülük legtöbb magyar: 38). Szalay magyar lelkipásztor szerint Skócia megújult élete ezen az úton találta meg a magyarokat. Am a kontinentális munkára még sok feladat vár.

„Az új Nyugat-Afrika“ címen egy indiai misszionárius aranyparti (Gold Coast) utazását írja le. Külsőleg hamarabb európaizódott, mint India, de még csak halvány vonásait mutatja az új, a keresztyén Afrikának. Ameddig a misszió munkája terjed, már minden faluban van templom és iskola. És e gyors megerősödéésre szükség is van, mert Afrikában ép ilyen gyorsan terjed a pénz s vele együtt a materializmus uralma.

Egy cikk beszámol Dr. Macphail Matild, orvos-misszionáriusnő 42 évet betöltő indiai munkásságáról. Mikor kiment, nyoma sem volt betegápolásnak Madrasban, ma százakat befogadó modern kórházakat hagyott ott. És Krisztushoz vezetett híveket. A pénztáros beszámolót közli a külmisszió pénzügyeiről, 1928-ról még 16,068 font sterling deficitet mutatva ki (az összkiadás $\frac{1}{2}$ -ed része). Ennek behozására külmissziói hét tartatik márc. 24–31-ig. A zsidó-misszió szintén adományokat kér, májusig össze akarván gyűjteni a még hiányzó 3700 fontot, melyből az utolsó 500-at már megígérte egy adakező.

A márciusi szám különösképen a külmissziói héttel foglalkozik, megtagadja felhívásában a Dívóky áldozatát. Az iskolai vallásoktatás tekintetében a kormány engedett merev álláspontjából. „A vasárnap problémája“ e körkérdésre beérkezett válaszok részint hangsúlyozzák a tradicionális szigorú skót vasárnap megőrzését, részint ellene vannak minden külső szabályozásnak. „Egy éjszaka Szibériában“ címen egy orosz nővér, aki valahol skót missziói kórházban teljesít szolgálatot, írja le egy kalandos szibériai útját, melyből kitűnik, hogy a megújulás tüze a félvad észak-szibériai vidékeken is megtalálja a lelkeket.

A Livingstone Emlékműről olvasva megtudjuk, hogy a nagy misszionárius szülőházát Blantyre-ban többnyire egyházi forrásból nyert pénzen renoválják muzeummá alakítják át. A Szabadegyház évenkénti nagy-gyűlésén nem egy hírneves külföldi vesz részt, mint vendég. Így ebben az évben az uppsalai érseket, Dr. Soederblom Náthánt várták, akit ez alkalomból ismertet a lap.

A külmissziói számadás deficitjével kapcsolatban G. A. Henderson szóváteszi a külmisszionáriusok túlerhelte munkáját. Az amerikai református egyháznak pl. ugyanakkora munkaterületen éppen kétszerannyi hittérítője van, mint a skót szabad egyháznak. S még mindig 21 ilyen fontos hely üres. India, Birma és Ceylon keresztyén Nemzeti Tanácsának Madrasban lefolyt gyűléséből, melyen Dr. Mott is résztvett, kiemelhető az egyik felszólalás, mely a maival elégedetlenül több vallásos nevelést kíván és az a nagyfontosságú megvitatás, hogy van-e szüksége és mily mértékben India bennszülöttei ker. egyházának a misszionáló egyházra. A kialakult vélemény, hogy nem kevesebb, még több segítségre

van szüksége emberben és pénzben Indiának a régi egyháztól, mint eddig. Dr. Donald Fraser, a külmissziói pénztáros, a maga rovatóban emondja, hogy a deficit oka a gyülekezeti adakozás nagy esese. Leepiteni ezen a teren nem lehet: misszionáriusainknak ha azt sugjuk: hátrább, ok azt kiadják: előre. Ujra előttünk a konkrét felhívás, hogy imádkozzunk és hogyan az egyházak uniójáért. *A zsidó misszió rovata* emondja, hogy Palesztinából már csaknem kétszerannyi zsidó vándorol ki az utóbbi években, mint amennyi beköltözik. Oroszországban kb. egymillió zsidó él, százanó letörésben s valójában sokkal kevesebb a kommunista köztük, mint az ember hinné. Csehszlovákiában, ahol kb. 400,000 zsidó van, egy angol misszionárius ideiglenes jellegű munkáján kívül az amerikai Y. M. C. A.-nek van egy zsidóktól is látogatott bibliaköre. Szükség volna egy állandó skót zsidó-missziói állomás létesítésére.

Az áprilisi számban elismerő megemlékezés történik a második egyház, a Church of Scotland szociális tevékenységéről (Férfi és női otthonok, Munkás-otthon, Gyermek-otthon, Nők-, Leányfi menedékháza, Anyák háza, Aggmenház, Elhelyező iroda, stb), mely egyik legjelentősebb értéket jelenti az illető egyház részéről a kialakuló unióban.

Az egyháztalan-ról szól — már egészen a küszöbön álló unió szempontja alatt — egy kis tanulmány, *I. Hall* tollából. Három csoportja van az egyháztalauoknak Skóciában: 1. Akik benne vannak az egyházban, de sose mennek templomba. 2. Akik mennének, de nincs hova és 3. Akik nem tartoznak egyetlen egyházhoz se. Megnyerésükre szükségesnek látja, hogy ifju lelkészek 5—5 évre szenteljék teljesen magukat e munkának, mely hősiesség misszió.

„Az ifjúság és az új világ” címen *I. S. Thomson* ifj. biz. titkár ír. Megállapítja, hogy a mai ifjúság, bár horizontja tágult, nemzetközi érdeklődésű, mégis veszedelmesen hasonlít egy imbolgó fényű, mindégyre elaludni akaró faklyához. A külmisszió, mint legegységesebb dolog, hamarosan érdeklődése körébe kerül, de ne úgy kerüljön, mint fölös vagy különösen dicsérendő dolga, hanem mint lelke az Egyháznak. *A vasárnap problémájához* találunk érdekes hozzászólásokat ezután. *Miss E. G. Murray* publicista leszögi, hogy a vasárnap jelentőségének esésében az egyház a hibás: megszűnt Isten kegyelmének csatornája lenni a lelkek számára. A vasárnapot testi pihenés szellemi felüdülés, lelki táplálkozás egyaránt követeli, de a szabályozásának belülről, nem kívülről kell fakadnia. *Néhány megkérdezett presbíter* viszont azt állítja, hogy a törvényt sokat tehet, mert még többnyire a törvény a mi tanítómesterünk. A pusztá vasárnapi szórakozás és sport ellen pl. épügy harsognunk kell, mint a vasárnapi munka ellen. *A Női Belmissziói Egyesület elnöke (Mrs W. L. McKerron)* a lelkületet (thinking) tartja döntőnek; a külsőségek meg is üresedhetnek, de válhatnak a Szentlélek eszközeivé. *Egy orvos (Dr. D. E. Dickson)* hangsúlyozza, hogy a keresztényiség az egész élet megszentelése. Sem az Úr, sem tanítványai nem adtak szabályt a vasárnap megszentelésére: tartunk meg a szeretet legnagyobb (kettős) parancsát s azután tegyünk bármit. *W. Power, a Scots Observer* szerkesztője, visszaidézi azt az időt, mikor *Dr. Norman MacLeod* megtörte a szigorú skót vasárnapot azzal, hogy ez már kész zsidóság. Tény azonban, hogy a britteket erősekké, nagyokká nem kis részben vasárnap-megszentelésük tette. Tény, hogy a vasárnap nem olyan nap, mint a többi. Igaz, hogy nem szabály kell, hanem Krisztus lelkülete a megtartáshoz.

A külmisziói pénztáros a maga rendes rovatában közli, hogy a külmisziói önmegtagadó-hétre való felhívás eredményeként, még a hét előtt megjött az első adomány: 1000 font (817,000 lei), névtelenül. Közli a munkába lépő új misszionáriusok adatait: 1 férfi, 7 leány és egy özvegy misszionáriusné. Am az üres helyek (Indiában, Közép-Arikában, Mandzsuriában stb.) sokkal számosab-
bak. Végül: a skót protestáns egyházak 1931 tavaszán Glasgowban nagy külmisziói kiállítás rendeznek. *Az egyházi kitüntetések* közt olvassuk, hogy a debreceni egyetem theol. doktorátussal (Doctor of Divinity) tüntette ki *D. S. Cairns* aberdeeni theol igaz-
gatót és *W. Beveridge* budapesti skót misziói lelkész. *A zsidó-
miszió* rovatból számunkra legjelentősebbek az erdélyi híradás, melyet *R. F. Chisholm*, Kolozsvár skót misziói lelkész közöl. Összejöveleinek már két rendes zsidó-látogatójáról tesz emlí-
tést. A zsidókra legmeglepőbb az a szokatlan magatartás, ami az igazi keresztényen magatartás velük szemben.

A májusi szám vezetőcikkei az e hónapban tartani szokott egyházi nagygyűlésről (General Assembly) szólnak. Az idén tartja utoljára külön a két egyesülendő egyház ezt a gyűlést. Történelmi jelentőségének megállapításakor a szerkesztői vezetőcikk az unió legfontosabb eredményét abban látja, hogy az egyház most már valóban vezető lesz Skócia egész életében. A Skót Nemzeti Biblia-társulatnak a mult évben 4½ millió kiadványa volt. *A általános választásról* írva *J. Block* hangsúlyozza, hogy nem 52 egyes diploma-tákra, hanem több vallásosságra van szüksége az államnak s felhívja a választókat, hogy ne pártembereket, hanem kereszt-
nyén lelkeket igyekezzenek választani. *Az egyháziatlanság* kérdé-
sében *I. Corrigan*, a pásztor nélkül való gyülekezetek helyzetét tárja fel. (Az Orkney-szigeteken pl. a két egyház 52 gyülekezete közül 17-nek nincs papja.) A nagygyűlés programjából két dolgot emelünk ki; az egyik, hogy a külmiszió számára egy teljes nap van biztosítva, a másik, hogy a szónokok közt Forgács Gyula is ott szerepel. *A vasárnap problémájához* találunk ismét néhány hozzá-
szólást. Egyik a megoldást az egyénben látja. Másik megállapítja, hogy a hagyományos skót vasárnap a multé; s negatív parancs helyett pozitív indokok feltárását sürgeti. A harmadik nagy nem-
zeti konferenciát óhajt e tárgyban. *A J. Monsie* összefoglalása leszögezi, hogy míg egyfelől szükség van törvényre, mint munka-
szünetet, pihenést biztosítóra, másfelől lelkileg a vasárnap nem teher; sőt épen szabad nap. És végzi: „azoknak, akik Krisztust szeretik, nincs probléma.“ *J. Kennedy Grant* a maga délafrikai „egyházközségéről“ beszél, mely olyan hatalmas területen fekszik, hogy annak csak egy részét járta be, 10 nap alatt több, mint 400 km-t utazva. *Nagypurból* (India) templomszenteléről olvassunk. A templomot *Henderson Agnes* misszionáriusnő emlékére építették. H. Á. 35 évig szolgálta ott az Úr ügyét. *Dr. Donald Fraser* rovata első helyen említi, hogy valaki 1000 fontot ajánlott fel külmisziós célra, amit rögtön befizet, mihelyt a többi adományok a túlki-
adást törlik. Megkapó önmegtagadásról tanuskodik egy nyugdíjas vak asszonyról. *D. F.* így ír róla: „nem mertem volna még több önmegtagadást kérni tőle, hiszen egész élete csupa önmegtagadás. De nyilván az Úr, aki jobban ismeri őt mert tőle kérni és ő örömet talált az adásban.“ Bemutaja az új misszionáriusokat: 4 férfi és 4 nő *A zsidó-miszió* rovatában egy glasgowi esettel kapcsolat-
ban az a vita kerül szóba, hogy zsidó-e az áttért zsidó, amire minden Krisztushoz tért zsidó csak a leghatározottabb igennel felelhet.

Budapestről a missziói iskola volt növendékeinek a kitüntetéseiről számol be *Prém Margit*.

A Juniusi számban az új Németországról az angolt is túlszárnyaló ipari fellendülést, a nemközi szellemet, a háború óta különösen megelégnült „Bände“ (ifj.) mozgalmat és az új theologia hatását jegyzi fel a szerkesztői cikk. *A havi jegyzetekből* megtudjuk, hogy a múlt hónapi nagygyűlésre hatalmas kötetben jelent meg az egyház egyévi munkájának ismertetése; külön könyv-jelentvén meg a külmissziói tevékenységről. A kongregacionális skót egyházban munkába állott az első nő-lelkész. A franciaországi helyzetről csak annyit, hogy ott minden 40 róm. kath.-ra esik egy protestáns s számuk nem nő, mert a pápás egyház ahányat veszít, ugyanannyit vissza is szerez évente. Egy elégedetlenkedő cikkre egy lelkipásztor *Amint a lelkipásztor látja* címmel hosszabb tanulmányba kezd, melynek első része, *Az igehirdető és feladata*, jelenik itt meg. Az igehirdetést, Philipps Brooks után, személyiségen át megnyilatkozott igazságnak fogja fel. Az Iget nem bizonyítani, hanem proklamálni kell. Az igazi igehirdető nevel is, tanít is. Nem általánosságokat szaval, hanem betenyul az élet konkrét tényeibe, konkrét bűnöket ostromoz. De mindenekfölött feladata az, hogy Isten szolgálatára nyerje meg a lelkeket. *Nincs hely a térképen* c. megindító írásában *T. T. Alexander* teszi szavá ismét az Orkney-szigetek pásztoralan voltát. E szigetek Skócia északi végénél vannak s a térképen rendszeren külön rajzolják őket, mert annyira kiesnek, hogy számunkra nem marad már hely. *A madrasi keresztyén főiskola* igazgatója, *W. Meston*, egy gyűjtés lefolyásával leírja az egész intézet életét. A főiskolát hét egyház, illetve missziói intézet tartja fenn; ezek közül 3 angol, 2 skót és 2 amerikai. *A moukdeni orvosi fakultáson*, mely az egyetlen ma is működő brit orvosi egyetem Kinában s amelyet egy skót misszionárius alapított, volt növendékek egy konferenciát tartottak, négy napon át tárgyalva orvosi és evangéliumi kérdéseket. 175 benszülött orvos vett részt rajta. Egy külön kis felhívás adományokat kér az intézet számára, sőt külön füzet is jelent meg, hogy a tervbevett 7000 font adomány összegyűljön. Ugyancsak Moukdenből jön a hír, hogy az ottani angol keresztyén árvaházat, mely kiesiny kezdetből olyan csodálatosan fejlődött ki, most a zavaros belpolitikai helyzet miatt jobbnak látták bezárni, átadva a benszülötteknek az árvaházat. Új misszionárius 1 férfi és 1 nő. Az önmegtartóadás hete 7677 fontot hozott a külmisszió számára. *Mieink a tengeren túl* c. cikk felhívja a figyelmet a világ minden részébe kívándonolt skótokra. Elkél a skót kivándorló a világ minden részébe, de különösen Ausztráliában, ahol a legközelebbi öt évben 3400 új farm létesül. Am az ilyen gyarmatosok lelki gondozása, pásztorral való ellátása nem csekély dolog; erre az egyháznak külön alapja van, melyre azonban pl. a múlt évben 347 otthoni gyülekezet semmit sem adott.* A jelenlegi munka legkevesebb 2750 fontot igényel. *A zsidó-misszióra* szintén semmit sem adott a múlt évben 248 gyülekezet.* A gondolat terjesztésére a Zsidó Misszió Bizottság kiküldöttei felkeresik az egyes gyülekezeteket. „*Egyszer vagy kétszer egy vasárnap*“ c. érdekes párbeszéd a vasárnapi templomjárással kapcsolatban az olyanok ellen íródott, akiknek egész keresztyénsége kimerül abban, ha kétszer elmennek vasárnap a templomba. *Az anyák rovata* és stb. töltik be a lap többi részét.

* Az United Free Church-nak összesen 1461 gyülekezet van.

Ime, ezekben foglalható össze egy külsejében tetszetős, gazdagon illusztrált, énk, tartalmában sokra-tekintő, nem tudományos módszerű s mégis mély és értékes gyülekezeti (egyetemes egyházi) lap egy, eseményekben is gazdag, félèves anyaga. Ahol az egyháznak mindenik tagja legalább ennyit tud egyháza munkájáról, ott — elhíhetjük — jobban összeforrott a hivek szíve, élete a pásztorával, egyházával, mint nálunk. Adja a kegyelem Ura, hogy osszuk meg mi is jobban hiveinkkel munkánkat, gondjainkat és — örömiinket.

(Aninósz.)

Horváth Jenő.

Evangelische Jugendführung: *Vierteljahrsschrift f. die Praxis der ev. Jugendarbeit. Herausgegeben von. L. Cordier, Hermann Schafft u. W. th. Stählin.* Bärenreiter—Kassel. Előfizetés ára egy évre M. 4.— (160 lei) 1929. 3. sz.

A folyóirat mult évi 3. füzetében említésre méltó **Klaer Gusztáv: *Evangeliumi ifjúsággondozás a falvakon*** c. cikke. Szerző utal rá, hogy a falusi ifjúság problémái nagyon különböznek a városiaktól. A falu az utóbbi évtizedben nem csak csupán földműves falú, aminek régebben láttuk. A földműves osztály a civilizáció behatoló erői miatt egészen megváltozott. A munka formái, gépek, a várossal való érintkezés és annak hatása, a patriarchális vonások kihalása, a szokás hatalmának meggyöngülése jelzik a változást. Az ifjúságbau a korlátok leomlottak, a tekintély veszendőben, a városok elele befolyása erősödőben van. Ezt mindig mint döntő faktort kell tekintetbe venni. Ezt az „akut megmérgeződést“ nem lehet megállítani azzal, hogy a falut a régi alapokra és formákra vesszük vissza. Látni kell, hogy ez a *falukrizise*, és csak részjelensége az egész nép krízisének. Az ifjúságot ebben az állapotban úgy kell venni, amint van. Azt kell keresni, *mit akar Isten ebben az állapotban* az ifjúsággal, utakat keresni, hogy az ifjúságot annak való *engedelmisségre* vezessük. Ez a falusi ifjúsági munka gyakorlati feladata. Ez a munka lehet *csoporthmunka*, mellyel természetesen jár együtt az ilyeneknek a többiektől való izolálása s vele hadüzenet a többieknek. Arra kell igyekezni, hogy az *egész ifjúságot* fogjuk össze és ez a gyülekezet organizmusába épüljön bele. Az ifjúság legjobb etemeit megnyerni s arra vezetni az ifjúságot, hogy *önállóan* járjon ezen az úton. Ezért a vezető, a szükséges faktorok irányítása mellett, az ifjúságból kerüljön ki. Ennek a vezetőnek jól kell ismernie a körülményeket, s alapos lelki képzésben részesíteni. A jelen helyzet valóságát kell megállítani s azt, hogy ez a valóság bennünket minden pillanatban Isten elé állít. Az ifjúságot nem eszköznek kell nézni egy saját magunk által kijelölt célra, az ifjúság az legyen, akiért a munkánk folyik. *Lempert H. A csoportmunkáról* ír. A falusi ifjúsági munka célja szerinte a fennálló, alakuló és jövődő gyülekezet. Ez a gyülekezet egyrészt *tény*, mert meghatározza az ifjúság életét, másrészt *cél*. A falusi ifjúság pszichológiája nagyon el van hanyagolva. Náluk a konfirmáció képezi a határt s az ifjúság problémája az, hogy *nincs ifjúkor*. A gyermekkor után a felnőtt korba lép, átveszi azok gondolkozását s hiányzik belőle az ifjúság minden vonása. A vezetőnek kell megtalálni azt, hogy közte és az ifjúság közt a jég megtörjék. Szerző a falusi munkánál az „indirect“ utat látja jónak. Azt gondolja, hogy a bibliaórával csak egy kis réteget lehet megnyerni, s ez könnyebb oldal lenne. Az indirect út titka háttere és alapja az evangélium, de semleges anyaggal dolgozik. Ezt a munkát a következőkkel szemlélteti: A városi kuplékat ki-

szorítani a népdalok szabad és a maguk helyén való éneklésével (nem karénekkal), ez a vezetőt is közelebb hozza az ifjúsághoz. Másik példa gyanánt a *falusi színjátszást* említi, s azon az állásponton van, hogy mivel ezt megakadályozni nem lehet, fel kell használni az ifjúság vezetésére és tanulmányozására. Figyelmeztet az *otthon* történetének és megismertetésének fontosságára, s arra, hogy a falusi munka a falusi élet *időszakaihoz* van kötve. *A hírek* között le van írva egy összejevetel, ahol városi és falusi fiúk töltöttek együtt három napot, *Stählin W.* a falusi szórakozásokban való részvétel kérdéséről írva, azokban három démoni erőt lát megjelenni: a pénz, az alkohol és az érzékiség ördögét. Azt gondolja, hogy nem lehet általános érvényű tanácsot adni, bár ahol lehet arra kell nevelni, hogy az ilyen mulatságtól az ifjúság távol tartsa magát, de a konkrét viszonyokat tekintetbe kell venni.

I.

SZERKESZTŐI ÉS KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

Nyugtázások.

1929. május 1-től december 31-ig a következő előfizetések folytak be kiadóivatalunkhoz:

Dévay Lajos Stara-Moravica 1200, Adorján Gábor Dicsőszentmárton 195, Benkő Elek Küküllőszéplak 195, Csulak Samu Erzsébetváros 195, Fejér Pál Radnót 195, Dr. Illyés Géza Magyar királyfalva 195, Kállay Ferenc Egrestő 195, Káli Dénes Nagykend 195, Kovácsi Albert Bonyha 195, Ref. Lelkészi Hivatal Sövényfalva 195, Ref. Lelkészi Hivatal Erzsébetváros 195, Szabó János Kóródszentmárton 195, Cseh Emil Kékes 195, Csekme Adám Czege 125, Fekete Gerő Nyires 195, Járay Márton Szék 125, Sipos Gyula Magyarborzás 195, Székely Dániel Felőr 125, Lőrincz János Bálványosvárallya 125, Veress Sándor Feketelak 195, Bedő Béla Zabola 75, Barabás Gábor Zágony 390, Havadtőy Sándor Kovászna 195, Jancsó Lázár Páko 195, Kovács Árpád Nagyborosnyó 195, Mirtse Ferenc Orbaitelek 195, Ref. Egyházközség Csomakőrös 195, Szabó Ferenc Feldoboly 195, Veres Károly Papote 195, Márk Mihály Agyagfalva 195, Dénes Dezső Feisősfalva 1175, Simó János Mátisfalva 282, Kiss István Kecetkisfalud 195, Nagy Sándor Székelyudvarhely 195, Thomá László Szolokma 195, Sándor István Telekfalva 195, Dr. Árkossy Jenő Nyárádszereda 195, Barabás Viktor Szövérd 195, Csutak Ferenc Nyárádmagyarós 195, Györke János Székelyszentistván 195, Jancsó Albert Nyárádszentimre 195, Nemes József Kendő 195, Veszprémi Demeter Márkod 195, Tancos Dezső Székesfehérvár 500, Kassay Béla Tenke 390, Szendrei Dénes Szatmárnémeti 390, Dósa Dániel Nagysajó 270, Ferenczi Gyula Uzdiszentpéter 195, Gyenge György Szentmáté 1000, Horváth Ödön Mezőköbölkut 785, Kése Attila Sajóudvarhely 1175, Köblös István Gyarnemegye 390, Dr. Musnai László Teke 313, Sigmund János Beszterce 390, Szöcs Sándor Teke 195, Bitay Béla Déva 195, Csulak Ferenc Hátszeg 270, Csósz Gábor Kisbárcsa 250, Juhász Izidor Piski 390, Kaecsh Béla Borbátviz 195, László Zoltán Marosillye

140, Ref. Lelkészi Hivatal Algyógy 195, Simon Imre Petrozsény 195, Gyenge Aron Lozsád 390, Bene István Aldoboly 195, Dávid Gyula Arapatak 195, Kiss Albert Bikfalva 195, Serester Tamás Bodola 125, Bagoly Lajos Fotosmartonos 195, Puskás Kálmán Brassó 195, Kiss Endre Keresztvár 195, Györbíró István Kökös 195, Farkas István Lisznyó 195, Tökés József Málnás 195, Bójtke András Oltzsem 240, Imreh Dezső Sepsiszentgyörgy 75, Pünkösti István Uzon 195, Ref. Lelkészi Hivatal Koltó 250, Csáji Pál Moldava Sepsí 476, Zsigmond Károly Bikfalva 125, Orth Imre Kolozsvár 100, Balogh Gyula Szemlak 195, Dr. Gyenge János Nagyvár 195, D. Daday István Semesnye 205, Kiss Károly Nagyvár 740, Cs. Nagy Dániel Ottomány 390, Kozma András Budapest 220, Seress Zoltán Kövecses 476, Ady László Székelyföldvár 390, Balogh Jenő Istvánháza 195, Bartha Lajos Aranyosgyéres 75, Biró János Harasztos 195, Biró Lajos Magyardecse 195, Bucsy Endre Marosujvár 195, Czirják Károly Ó-Torda 195, Konez Ferenc Marosnagylak 75, Kónya Pál Székelykocsárd 195, Kósa Mihály Aranyosgerbég 195, Miske Lajos Aranyospolyán 195, Molnár József Magyarlapád 195, Nagy Mihály Tompaháza 195, PaP Andor Alsófelsőszentmihály 195, Ref. Lelkészi Hivatal Nagyenyed 195, Sükösd Sándor Magyarózd 195, Szécsi Ferenc Felvinc 195, Szilágyi Aladár Asszonynépe 195, Visky Ferenc Ujtorda 195, Bereczky József Tasnád 195, Csompó András Szilágyozovány 195, Csutak Károly Zsibó 195, Fodor Béla Szilágyballa 195, Kállay Dezső Lele 195, G. Kovács István Varsólc 195, Magyar Domokos Érmindszent 195, Miszti Mihály Nagydoba 195, Ref. Lelkészi Hivatal Bogdánd 195, Salga Zoltán Érszakácsi 195, Vass Lajos Szilágygöresön 195, Végh Árpád Egrespatak 195, Farkas Albert Dés 195, Kovács László Dés 195, Dr. Mezey Mihály Magyarláros 195, Nagy Gábor Páncéles 98, Szakács Ferenc Desakna 195, Juhász Izidor Piski 195, Csulak Ferenc Hátzeg 195, Gyenge Aron Lozsád 195, Csósz Gábor Kisbarcsa 250, Ref. Egyházközség Magyarpéterfalva 195, Ref. Lelkészi Hivatal Kóbor 195, Ref. Lelkészi Hivatal Küküllőalmás 195, Simon Gábor Nagymoha 195, Szotyori Lajos Alsórákos 195, Dr. Tóth Lajos Segesvár 195, Tóvissy József Oláhujfalu 195, Tóth Lajos Hajdubabás 650, M. Nagy Ottó Fogaras 390, Varró Mózes Alsóboldogfalva 870, Adorján Lajos Póka 195, Bakk József Radnótfája 195, Bójtke Andor Marosjára 195, Csiky György Dedradszéplak 195, Fodor Miklós Alsóöklény 195, Hegyi András Körtvélyfalva 75, Keresztesi Gyula M.-péterlaka 195, Kiss Lajos Magyaró 75, Olajos Iászló Marosvécs 465, Ref. Egyházközség Magyarfülpös 195, Ref. Lelkészi Hivatal Maroshévíz 195, Szász Márton Magyarrégen 195, Széll Jakab Vajdaszentivány 195, Toró Gyula Marosfelfalu 195, Zoltáni Pál Sáromberke 195, Zólyomi Jenő Abafája 215, Kusztós Dénes Kolozsvár 195, Gönczy Sámuel Kelemenfelke 390, Mirese Sándor Csikágó 1030, Nagy Béla Bodos 125, Czell Ignác Bölön 125, Rozsondai Ádám Magyarhermány 125, Nagy Ákos Székelyszenterzsébet 125, Szabó Károly Székelymuzsna 125, Nagy Elek Nagybecson 125, Dr. Polonkay Tivadar Középpajta 125, Borsai László Bibarefalva 125, Biró György Olthévíz 125, Lengyel József Abaujszint 400, Mirese Sándor Csikágó 220, Molnár Imre Bardóc 125, Vida András 35, Ref. Kollégium Sepsiszentgyörgy 170, Kovács Mária Dombos 125, Adorján István Fejérd 195, Benezidai Dezső Kide 395, Fancesali Sándor Mezőkeszű 125, Kertész Márton Vajdakamarás 195, Ref. Egyházközség Kolozs 195, Ref. Lelkészi Hivatal Hidelve 195, Szabó Zoltán Mócs 195, Szabó Dénes Magyarfodorháza 195, Szabó Sámuel Györgyfalva 195, Barabás Béla Kétesd 195, Dr. Bibó

Béla Magyarokiskapus 195, Bokor Márton Bánffyhunad 195, Czira Bálint Nádasdaróc 195, Csűrös József Váralmás 195, Kozma László Sztána 195, Madaras Endre Tordaszentlászló 195, Mihályfalvy István Magyarléta 195, Papucs Dávid Magyarfenes 195, Posta István Nagypetri 195, Rápó Mihály Kalotadámos 195, Ref. Egyházközség Mvista 195, Ref. Lelkészi Hivatal Kalotaszentkirály 195, Szász Ferenc Türe 195, Farkas Albert Dés 195, Kovács László Dés 75, Dr. Mezey Mihály Magyarlapos 195, Nagy Gábor Páncéleseh 63, Szakács Ferenc Désakna 195, Csomor György Halmágy 195, Molnár Sándor Barcaufalu 185, Borbáth Dániel Temesvár 19, Lengyel József Abaujszina 411, Cs. Nagy Dániel Ottomány 350, Cseh Emil Kékes 195, Csekme Adám Czege 75, Fekete Gerő Szászníres 195, Járay Márton Szék 105, Lőrincz János Bálványosváralja 125, Mózes András Várkudu 390, Sipos Gyula Magyarborzás 195, Török István Mezőveresgyháza 195, Veress Sándor Feketelak 195, Adorján Gábor Diesőszentmárton 195, Benezé József Balavásár 195, Benkő Elek Küküllőszéplak 195, Fejér Pál Radnót 195, Dr. Illyés Géza Magyarokiskapus 75, Kállay Ferenc Gógánváralja 195, Káli Dénes Nagykend 195, Kiss Mihály Maroscsapó 60, Kovács Albert Bonyha 195, Ref. Lelkészi Hivatal Sövényfalva 195, Ref. Lelkészi Hivatal Erzsébetváros 75, Szabó János Kőrödszentmárton 195, Adorján Antal Taes 255, Dósa Dániel Nagysajó 195, Gyenge György Szentmáté 195, Horváth Ödön Mezőköbölkut 195, Kése Áttila Sajóudvarhely 195, Köblös István Magyarremegye 195, Dr. Musnai László Teke 195, Sigmund János Beszterce 195, Dr. Arkossy Jenő Nyáradszereda 195, Barabás Viktor Szövérd 195, Csutak Ferenc Nymagyarós 195, Gáspár Gyula Kebeleszentkirály 160, Györke János Székelyszentistván 195, Jancsó Albert Nyszentimre 195, Nemes József Kendő 195, Veszprémi Demeter Márkod 195, Bereczky József Tasnád 195, Csompó András Szilágyzóvány 195, Csutak Károly Zsibó 195, Fodor Béla Szilágyballya 195, Kállay Dezső Lele 195, G. Kovács István Vassóly 195, Magyarfal Domokos Érmindszent 195, Miszti Mihály Nagydoba 195, Péter András Bürgезд 390, Ref. Lelkészi Hivatal Bogdánd 195, Salga Zoltán Erszakási 195, Vass Lajos Szilágygöresön 195, Végh Árpád Egrespaták 195, Bartók Dénes Magyarigen 20, Kovács Károly Alvinc 195, Régeni István Gyulafehérvár 195, Sebestyén Ferenc Boroskrakkó 195, Tar Mihály Abrudbánya 195, Toókos Jenő Vajasd 195, Biró György Olthévíz 80, Borsai László Bibarefalva 80, Czell Ignác Böllön 80, Molnár Imre Bardóc 80, Nagy Ákos Székelyszentkereszt 80, Nagy Béla Bodos 190, Dr. Polonkay Tivadar Középahta 80, Ref. Lelkészi Hivatal Nagybacon 80, Ref. Lelkészi Hivatal Székelymuzsna 80, Rozsondai Ádám Magyarhermány 80, Pálffy Károly Bürkös 300, Bagoly Bertalan Bors 390, Barabási Ferenc Mezőcsávás 195, Biró András Marosvásárhely 195, Biró Mózes Ákosfalva 195, Fekete Antal Cserefalva 195, Farkas Jenő Udvarfalva 195, Kacsó Lajos Mezőmadaras 195, Nagy András Nyszentbenedek 195, Péter Sándor Maroskeresztúr 195, Rátz István Csejád 195, Ref. Egyházközség Mezőbergenye 195, Ref. Egyházközség Mezőpanit 195, Ref. Lelkészi Hivatal Mezőkölpény 195, Ref. Lelkészi Hivatal Mszentanna 195, Ref. Lelkészi Hivatal Backamadaras 195, Szabó Frigyes Somosd 195, Szabó Károly Koronka 195, Tövissi Antal Hagymásbodon 195, Várady Albert Mezőpanit 195, Balogh Ferenc Alsósófalu 680, Dénes Dezső Felsősfalu 195, Kónya Kálmán Bágy 390, Simó János Mátisfalva 195, Szász János Marosujvár 370, Barabás Gábor Zágón 195, Bedő Béla Zabola 195, Havadtőy Sándor Kovászna 195, Jancsó Lázár Páké 195, Kovács Árpád Nagyborosnyó 195, Mirtse

Ferenc Orbaitelek 195, Ref. Egyházközség Csomakőrös 195, Szabó Ferenc Feldoboly 195, Veres Károly Papole 195, Bitay Béla Déva 235, Csősz Gábor Kisbarea 280, Csulak Ferenc Hátszeg 195, Fülöp Gyula Románberettye 145, Kacsóh Béla Borbátviz 195, Ref. Lelkészi Hivatal Algyógy 195, Babos Sándor Lupény 155, Sulyok István Nagyvárad 410, Molnár Jenő Windsor (Kanada) 160, Horváth Jenő Aninóza 80, Balogh Gyula Szemlak 195, Tollas István Szolnokháza 480, Fogarassy Bálint Ágya 390, Bartók Dénes Magyarigen 370, Bartha Mózes Kézdiabris 390, Demes Ferenc Kézdimárkosfalva 240, Imreh Lajos Kézdimártonfalva 390, Kádár Ernő Torja 390, Paál Lajos Kézdivásárhely 390, Szőke Miklós Ikafalva 390, Takács Károly Csikszereda 390, Dr. Lévay Lajos Székelyudvarhely 390.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VASÁRNAPI ISKOLA

AZ „ÜT“ ÁLLANDÓ MELLÉKLETE
VASÁRNAPI ISKOLAI VEZETŐK RÉSZÉRE.

MEGJELENIK HAVON A.

EGYES SZÁM ÁRA 2 LEI.

VI. ÉVF. 2. SZ.

1930. FEBR. HÓ.

Távol és közel.

Efez. 2:13.

Az a távolság, ami az efezusbelieket Istentől eltávolította, legyőzhetetlen és reménytelen távolság volt. A pogány, bálványimádó görögök, akik a maguk hitetlenségében eltek, olyan távol voltak Istentől, hogy nem volt az az emberi erő és képesség, ami közelebb tudta volna hozni őket hozzá. Kílatástalanul, közelhozzhatatlanul távol voltak. Ha Isten országa egy olyan cél lenne, amely akármennyire is, de több, mint a mi céljaink, ha egy szép és dicsőséges erkölcsi eszme lenne, volna reménység, hogy megközelítjük. Talán ha minden önmegtágadásunkat összeszedjük, ha minden értelmünket kifejtjük, minden jóságunkat megnöveljük, valaha elérhetnénk, vagy biztathatnánk magunkat azzal, hogy elérhetjük. De Isten országa nem ilyen. Nem a legnagyobb bölcsesség, hanem az egyedüli bölcsesség; nem a legnagyobb jó, hanem az egyedüli jó, amivel szemben minden emberi gonosz és bűnös, nem a legszembetebb, hanem az egyedüli szent, amivel szemben minden emberi szentségtörő. Ezért reménytelen, hogy mi valaha is közel jussunk Istenhez, ezért hiábavaló minden olyan beszéd, mely arról ábrándozik, hogy közel kell hozni az evangéliumot az emberhez. Reménytelen kísérlet. Az ember mindig távol marad Istentől, ellentétben van vele és minden közeledése hiábavaló nyomorult erőfeszítés. Amint hiába volt az efezusbeliek bölcsessége, jósága, akarása, úgy hiábavaló a miénk is. Aki távol van Istentől, az sohasem lehet közelvalóvá.

De Krisztus épen azt tette meg velünk, amit mi nem tudunk és nem tudtunk sohasem elvégezni: minket, akik távolvalók voltunk közelvalókká tett. Nem azt mondja az irás, hogy közelebb hozott, hogy megszüntette azt a fájdalmas és rettenetes távolságérzést, amit Istennel szemben éreztünk, hanem azt, hogy közelvalókká tett. Az Atyához közel a gyermekei vannak s Krisztus úgy tett minket közelvalókká, hogy Isten gyermekeivé tett az Ő vére által. Amit mi sohasem tudtunk, azt Ő elvégezte, nem úgy, hogy mi mentünk közelebb Istenhez, nem is úgy, hogy Isten mondott le arról, amit Ő követel tőlünk, hanem úgy, hogy Isten lehajolt hozzánk s Atyánkká lett. Krisztusban közel lépett hozzánk, a mi életünkhöz, nyomorúságunkhoz, úgy, hogy a mi életünk most már nem Istentől távol, hanem Isten közelében, Őmellette folyik le.

Ezért kell Isten közelében élnünk. Ez a közellét ítélet számunkra, ha bűneinkre gondolunk, vigasztalás, ha azt nézzük, hogy

bajainkban és kísértéseinkben Krisztus mellettünk áll. Milyen felelősség ez annak, akit Isten a maga munkájával bizott meg! Milyen biztatás a kétségekben és kudarcokban! Milyen felhívás, hogy a reánk bizottakkal is ismertessük meg azt, aki a távollevő, egyedül küzdő életüket oda tudja vinni Istenhez és közelvalókká tudja tenni azokat, akik most Isten nélkül járnak e világban.

Az Énekeskönyv használata a vasárnapi iskolában.

Az Énekeskönyv személyes tanulmányozásának egyik igen áldott módja az, ha az *énekszerzőkkel* akarok megismerkedni, akik ez énekeket írták. Sajnos, nálunk nem tették még ezeket olyan tanulmány tárgyává, mint külföldön, ahol pl. a skót énekeskönyvhöz megjelent egy vastag könyv, ahol a szerző az összes énekek íróinak életrajzát és az ének keletkezésének alkalmait is összegyűjtötte. De a mi énekeskönyvünkben is ott vannak az énekei Mózesnek, Davidnak, Luthernek, a rab prédikátornak, melyeknek s a többieknek tanulmányozásával az ének szövege sokkal világosabb lesz előttünk. Szükséges ismerni az énekek történetét is, amelyeknek van s amelyikről ismeretes, mint pl. a gályarabok éneke története sokkal világosabban mutatja az ének néhány versének értelmét, mint ha anélkül nézzük. (Pl. 179. ének 3. 4. és 7 versei.)

Fontos dolog, hogy az Énekeskönyv a *saját életünkben* is szerepet kapjon s a mi életünket is segítse. Baksay Sándor ír le egyik elbeszélésében egy papnét, akit Nádszál-papnének neveztek, mert az volt a kedves éneke, hogy: Áldalak, hogy e megrepedezett Nádszálát ma eltörni nem engedted, Gyarló életem híven vezérletted stb. A régi reformátusok a maguk mindennapos bibliaolvasásuk mellett mindig az Énekeskönyvből is olvastak, vagy abból énekeltek is. Azért ajánlatos, hogy csendes óráinkban forduljunk az Énekeskönyvhöz is és használjuk fel azt is épülésünkre. Ennek az a módja, hogy mindig választunk egy olyan éneket, mely az olvasott bibliai helyei összefügg, annak üzenetét kifejezi és kiegészíti. Így az Énekeskönyv egyes darabjai sokszor elkisérnek bennünket annak a napnak a fáradalmaiban, ott vannak velünk, befolyásolják a hangulatainkat sokszor anélkül, hogy tudnánk róla s mialatt az az ének ott zsong a szívünkben és ott hangzik a fülünkben. Isten lelke végzi bennünk a maga munkáját, megóv egy csomó felesleges bosszankodástól, szelidekké tesz, amikor máskor elkapna az indulat, megnyugtat, békessé teszi a lelkünket.

Ha most arról kell beszélnünk, hogyan kell az Énekeskönyvet használni a munkában, legelőször is azt kell említenünk, hogy itt legfontosabb, hogy amit *mi magunk* látunk az Énekeskönyvben, azt mutassuk meg a gyermekeknek. Csak akkor lesz az ő számukra áldásos az azzal való foglalkozás, ha nekünk magunknak először áldásokat hozott. Ezért szükséges a vasárnapi iskolai órán sokat és elevenen énekeltetni. Egy olyan vasárnapi iskolai tanítás, ahol az éneklés lassan, unottan megy, nem ér semmit. Most nem tartozik ide, hogy arról beszéljünk, hogyan kell az éneket tanítani az iskolában, de annyit megjegyezhetünk, hogy a gyermekeket egyrészt az énekek iránti tiszteletre kell nevelni, úgy kell azokat tanítani és énekeltetni, hogy a gyermekek lássák meg, hogy az ének Isten igéje, mellyel tréfálni és játszani nem szabad, másrészt az ének legyen mindig eleven, bátor, nem kiabáló, hanem megmagasztaló. Ezt úgy érjük el, ha a gyermeket az ének tartalmával megismertetjük.

megmutatjuk neki, mi van abban az énekekben, amelyet tanulunk, milyen üzenete van benne Istennek. Így meglátja, hogy az Énekeskönyv nemcsak egy könyv a többi közül, hanem olyan, melynek szerepe van az ő életében.

Igyekezni kell arra, hogy minden gyermeknek meg legyen az Énekeskönyve. Az énekelt és tanult énekeket a nagyobbakkal kikérestetjük, elolvastatjuk s a mult számban közölt módon meg is elemezzük, hogy megtaláljuk benne Isten üzenetét. A tanítás során sok alkalmunk van rá, hogy világítsuk meg a példákat. Mindig meg kell tenni, hogy a tanításhoz kapcsolódó aranymondást megvilágítjuk egy énekszöveggel, azzal, ami a vezérkönyvben épen ki van jelölve. Egy másik eljárás az, hogy a gyermekek közül a nagyobbakat, akik már szokták otthon a Bibliát olvasni, megismertetjük az Énekeskönyv azon használatával, amiről előbb már szözlöttünk. Minden gyermeket lehet és kell arra buzdítani, hogy maga is énekeljen, hogy otthon vegye elő az Énekeskönyvet, szüleiével és testvéreivel együtt próbáljon énekelni az ismert énekekből. Ez egyik segítség a családi istentiszteletek bevezetésére.

Nagyon jól lehet használni az énekeket akkor, ha a gyermekekkel kirándulásra megyünk vagy a szabadban töltünk időt. Menetközben az ének dallamába és ritmusába jobban belejön a gyermek s leszokik az énekek nyújtásáról, amire hajlamos, emellett a rendet és fegyelmet is könnyebb fentartani. A szabadban egy-egy játék után pihenésül egy ének felfrissíti a lelket. Még játékokat is lehet így rendezni. Nagyon jó játék az, ha egy ének egy sorát választjuk ki s feltesszük a kérdést, ki tudja, melyik énekből való ez a sor? Lehet versenyt hirdetni afelett, hogy ki tud több éneket, vagy több énekszöveget minden verssel. Mindezekben persze nagyon vigyáznunk kell, hogy az ének szentségének rovására ne menjen s tréfa tárgyává az ne váljék. Ezenkívül még sok ilyen dolgot lehetne elmondani az Énekeskönyv megkedveltetésének a módjáról, jó lenne, ha e kérdésben azok is, akik megpróbálták vasárnapi iskolájukban, tapasztalataikról beszámolnának.

A m u n k a.

Új könyvek. Ismét említhetünk néhány olyan könyvet, mely vas. isk. vezetők számára hasznos útmutatásokat tartalmaz, vagy a munkájukban felhasználható. Ilyen *Mezey Mihály: Damaskusi fény* c. füzete, mely Pál apostól képét állítja elénk tanulságos és jól olvasható modorban. Az „Ünnepnapok” sorozatban jelent meg, ára 4 lei. Az „Élő könyvek” közül újabban megjelentek: *László Dezső: Az erdélyi ref. egyház története*, melyet mindenkinek el kell olvasnia, hogy belőle egyházunk multját megismerje, ezt ismerni pedig minden vas. isk. vezetőnek elengedhetelen. (Ára 16 lei). Ugyanebben a sorozatban jelent meg „*Itt az Isten köztünk*” címen az 1930 évre szóló esendes órai kalauz, azok számára, akik a Bibliával naponta foglalkoznak. Ára 28 lei. Az egyházkerület iratterjesztése kiadásában, a népiskolai tankönyvek sorozatában jelent meg: *dr. Imre Lajos: Hogyan tanítsunk vallást?* c. vezérkönyve, mely ugyan elsősorban vallástanáítóknak van írva, de nagyon jól használhatják vasárnapi iskolai vezetők is, a vas. iskolai tanítás módszerén kívül azért, mert benne az iskolai nevelés munkájáról is van szó. Kívánatos, hogy minél többen megszerezzék, hogy így a tanítási munka módszerében öntudatosan elmélyüljenek. Ára 30 lei.

Ajánljuk olvasásra *Norden Henrik* misszionárius *A varázsló unokaöccse* c. regényét, melyet magyarra Szaploneczay Bertalan fordított le, s mely jó anyagot ad arra is, hogy a gyermekeknek a misszió kérdéseiről és nehézségeiről beszéljünk. Ara 80 lei. Mostanában jelent meg és kapható *Fosdick Henrik: A szolgálat értelme* c. munkája, mely a szerző többi munkáival együtt nagyon áldott segítséget nyújt a szolgálat jelentőségeinek és módjainak megismerésére. Ara 200 lei.

Nem mellékes dolog, hogy egy vas. iskolai vezető mit olvas és olvas-e olyan könyveket, melyek épen a szolgálatában segítik. Aki a szolgálatát komolyan veszi, az igyekszik magát művelni és így alkalmasabbá tenni a munkára. Az ilyen fegyvereket Isten adja a kezünkbe, ne sajnáljuk nemcsak megtakarított pénzünket használni fel ilyen könyvek szerzésére, hanem más, *felesleges kiadások helyett* ilyen könyveket vásárolni. A vas. iskolai perselypénzből is — csoport hozzájárulásával — lehetne ilyen könyveket venni, hogy a nagyobb gyermekek is olvashassanak.

Nyugtázások: *Központi alapra:* Lupényi vas. isk. 80.— Kibéd 75.— Aninósza 31.— Magyarigen 165.— Málnás 100.— Székelyföldvár 50.— Jedd 48.— Szamosujvár 20.— Méra 40.— Nyáradkarácsonyfalva 20.— Adomány: 250.— (Ezek még a múlt éviéek.) Egrespatak 100.— Szamosujvár 24.— Gyalakuta 50.— Egrestő 50.— Vicze 50.— Árapatak 190.— Kide 20.— Ákosfalva 207.25. *A Vas. Isk. költségeihez:* Aninósza 20.— Rakolcza Juliska 24.— Ákosfalva 100.— *Külmisszióra:* Lupény 100.— Aninósza 31.— Székelyföldvár 50.— (A múlt évről.) Árapatak 190.— Ákosfalva 1856.— Karácsonyfalva 45.—

A be nem küldött jelentőivek sürgős beküldését kérjük.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SZERKESZTI:

DR. IMRE LAJOS

KIADÓHIVATAL:

CLUJ, CALEA VICTORIEI 38.